

**ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ**

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Απόφαση ΕΠΑ: 42/2019

Αρ.Φακ.: 11.17.016.04

ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2008 ΚΑΙ 2014

Καταγγελία από το Θέατρο Ένα εναντίον του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου (ΘΟΚ)

Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού:

κα Λουκία Χριστοδούλου	Πρόεδρος
κ. Ανδρέας Καρύδης	Μέλος
κ. Παναγιώτης Ουστάς	Μέλος
κ. Άριστος Αριστείδου Παλούζας	Μέλος
κ. Πολυνείκης-Παναγιώτης Χαραλαμπίδης	Μέλος

Ημερομηνία απόφασης: 27 Αυγούστου 2019

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικείμενο της παρούσας υπόθεσης αποτελεί η καταγγελία που υπέβαλε το Θέατρο Ένα (στο εξής ο «καταγγέλλων / Θέατρο Ένα») ενώπιον της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού (στο εξής η «Επιτροπή»), ισχυριζόμενο ότι ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου (ΘΟΚ) (στο εξής ο «καταγγελλόμενος/ΘΟΚ»), εκμεταλλευόμενος τη δεσπόζουσα θέση που κατέχει, ελέγχει τα οικονομικά των θεάτρων, καθώς κρίνει

και αποφασίζει το ύψος των χορηγιών στο κάθε θέατρο, ανεξαρτήτως κριτηρίων που καθορίζει η αγορά, αλλά με κριτήρια τα οποία θέτει μονομερώς και χωρίς έλεγχο.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Στις 14/4/2016, το Θέατρο Ένα, μέσω του Καλλιτεχνικού του Διευθυντή κ. Αντρέα Χριστοδουλίδη, απέστειλε στην Επιτροπή επιστολή - καταγγελία εναντίον του ΘΟΚ για κατοχή και ενδεχόμενη κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, κατά παράβαση του άρθρου 6 των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων 2008 έως 2014 (στο εξής ο «Νόμος»).

Η Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, υπό προηγούμενη σύνθεσή της, σε συνεδρία της με ημερομηνία 22/04/2016, αφού μελέτησε το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, αποφάσισε ότι δικαιολογείτο η διερεύνηση της καταγγελίας και ενεργώντας στη βάση των διατάξεων του άρθρου 35 του Νόμου, έδωσε οδηγίες στην Υπηρεσία της Επιτροπής (στο εξής η «Υπηρεσία») να διεξάγει προκαταρκτική έρευνα.

Η Υπηρεσία, στο πλαίσιο των οδηγιών της Επιτροπής για διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας, απέστειλε ερωτηματολόγιο στον καταγγέλλοντα με ημερομηνία 15/07/2016. Εν συνεχεία, στις 29/07/2016 η Υπηρεσία απέστειλε ερωτηματολόγια προς {...}*, το {...} και το {...}.

Το Θέατρο Ένα απέστειλε τις απαντήσεις του στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας με επιστολή ημερομηνίας 30/07/2016.

Το {...} απέστειλε τις απαντήσεις του στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας με επιστολή ημερομηνίας 02/08/2016.

Το {...} απέστειλε τις απαντήσεις του στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας με επιστολή ημερομηνίας 16/08/2016.

Η {...} απέστειλε τις απαντήσεις της στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας με επιστολή ημερομηνίας 08/09/2016.

Η Επιτροπή, σε συνεδρία της ημερομηνίας 20/10/2016 εξέτασε την υπόθεση υπό νέα σύνθεσή της, σύμφωνα με το διορισμό της από το Υπουργικό Συμβούλιο, ως οι αποφάσεις του ημερομηνίας 16/04/2013, 24/05/2013 και 5/09/2016 και αποφάσισε

---

* Οι αριθμοί και ή τα στοιχεία που παραλείπονται και δεν εμφανίζονται τόσο σε αυτό το σημείο όσο και στην συνέχεια αποτελούν στοιχεία εμπιστευτικής φύσεως και ή επιχειρηματικό απόρρητο. Ενδεικτικό της παράληψης είναι το σύμβολο {...}.

κατά πλειοψηφία ότι δικαιολογείτο η διεξαγωγή της έρευνας και έδωσε οδηγίες στην Υπηρεσία να προχωρήσει με την έρευνα και να υποβάλει τη σχετική έκθεσή της σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Στις 23/11/2016, η Υπηρεσία απέστειλε ερωτηματολόγιο προς τον καταγγελλόμενο.

Στις 16/01/2017, ο καταγγέλλων κοινοποίησε στην Επιτροπή γραπτό Υπόμνημα που απέστειλε στον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού με ημερομηνία 09/01/2017.

Στις 16/01/2017, ο ΘΟΚ απέστειλε τις απαντήσεις του στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας.

Στις 25/04/2017, ο καταγγέλλων απέστειλε στην Επιτροπή επιστολή με την οποία την καλούσε να επισπεύσει το πόρισμά της.

Στις 18/05/2017, ο καταγγέλλων κοινοποίησε στην Επιτροπή επιστολή που απέστειλε στον καταγγελλόμενο, με την οποία τον ενημέρωνε για τις θέσεις του ότι δεν μπορεί να επιχορηγεί ο ίδιος άλλα θέατρα καθότι αποτελεί και ο ίδιος ο ΘΟΚ θέατρο και ότι το σχέδιο Θυμέλη έχει αποτύχει.

Στις 20/09/2017, ο καταγγέλλων απέστειλε επιστολή προς την Επιτροπή με την οποία ζητούσε ενημέρωση για την πορεία της υπόθεσης.

Η Υπηρεσία με επιστολή της ημερομηνίας 26/09/2017, ενημέρωσε τον καταγγέλλοντα ότι η καταγγελία βρισκόταν στο στάδιο της προκαταρκτικής έρευνας από την Υπηρεσία.

Η Υπηρεσία στη βάση των οδηγιών της Επιτροπής, με την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής έρευνας της υπόθεσης υπέβαλε ενημερωτικό Σημείωμα προς την Επιτροπή, ημερομηνίας 02/04/2018.

Η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 08/06/2018 εξέτασε την υπόθεση υπό τη νέα σύνθεσή της, σύμφωνα με το διορισμό της από το Υπουργικό Συμβούλιο, ως οι αποφάσεις του ημερομηνίας 24/4/2018 και 21/5/2018 και σημείωσε ότι τα νέα μέλη της Επιτροπής, κ. Άριστος Αριστείδου Παλούζας και κ. Πολυνείκης-Παναγιώτης Χαραλαμπίδης, δήλωσαν ότι είναι πλήρως ενημερωμένοι σχετικά με την απόφαση ημερομηνίας 20/10/2016 που λήφθηκε στο πλαίσιο εξέτασης της παρούσας υπόθεσης και έχουν λάβει πλήρη γνώση όλων των σχετικών με αυτή στοιχείων, ιδίως τα πρακτικά των συνεδριών της Επιτροπής και τα σχετικά στοιχεία και τα έγγραφα αυτών, τα οποία είναι αναγκαία για το χειρισμό της υπόθεσης, τη διαμόρφωση γνώμης και άποψης επί

αυτής και τη λήψη αποφάσεων. Περαιτέρω, ο κ. Άριστος Αριστείδου Παλούζας και κ. Πολυνείκης-Παναγιώτης Χαραλαμπίδης δήλωσαν πως συμφωνούν με την κατά πλειοψηφία απόφαση της Επιτροπής ημερομηνίας 20/10/2016, με την οποία αποφασίστηκε στη βάση του άρθρου 35 του Νόμου η διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας αναφορικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις που περιέχονται στην καταγγελία και υιοθετούν αυτή.

Η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 18/06/2018, εξέτασε την παρούσα υπόθεση υπό το φως του σημειώματος της Υπηρεσίας με ημερομηνία 02/04/2018 και κατέληξε ομόφωνα στο συμπέρασμα ότι στοιχειοθετείται πιθανολογούμενη παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου από μέρους του ΘΟΚ και ομόφωνα αποφάσισε όπως στη βάση του άρθρου 17(2) του Νόμου καταρτιστεί Έκθεση Αιτίασης αναφορικά με την εκ πρώτης όψεως παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου από μέρους του ΘΟΚ.

Εν συνεχεία, η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 17/07/2018 κατάρτισε το κείμενο της Έκθεσης Αιτίασης, στη βάση της απόφασής της κατά τη συνεδρία της στις 18/06/2018.

Η Επιτροπή απέστειλε την Έκθεση Αιτιάσεων στον καταγγελλόμενο με επιστολή της ημερομηνίας 07/08/2018 και παράλληλα απέστειλε στον καταγγέλλοντα αντίγραφο της Έκθεσης Αιτιάσεων, με επιστολή της ίδιας ημερομηνίας. Επίσης, η Επιτροπή κάλεσε αμφότερα τα εμπλεκόμενα μέρη σε προφορική διαδικασία ενώπιόν της στις 12/09/2018 ώστε να διατυπώσουν προφορικώς τις θέσεις τους επί της Έκθεσης Αιτιάσεων. Περαιτέρω, η Επιτροπή κάλεσε τα εμπλεκόμενα μέρη να υποβάλλουν γραπτώς τις παρατηρήσεις τους επί των εκ πρώτης όψεως πιθανολογούμενων παραβάσεων που εμπεριέχονται στην Έκθεση Αιτιάσεων μέχρι τις 05/09/2018.

Ο ΘΟΚ με επιστολή του ημερομηνίας 22/08/2018 προς την Επιτροπή, αιτήθηκε παράταση δύο μηνών για την καταχώριση των γραπτών του παρατηρήσεων επί της Έκθεσης Αιτιάσεων.

Η Επιτροπή, σε συνεδρία της ημερομηνίας 27/08/2018, εξέτασε το περιεχόμενο της επιστολής του ΘΟΚ ημερομηνίας 22/08/2018 και ομόφωνα αποφάσισε όπως με σκοπό τη διασφάλιση των δικαιωμάτων άμυνας και υπεράσπισής του αποδεχτεί εν μέρει το αίτημά του για παράταση του χρόνου υποβολής των γραπτών του θέσεων επί της Έκθεσης Αιτίασης της Επιτροπής, καλώντας τον να τις αποστείλει μέχρι τις 19/09/2018. Επίσης, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε όπως μεταφέρει την ενώπιόν

της προφορική διαδικασία στις 02/10/2018 και έδωσε οδηγίες στην Υπηρεσία να ενημερώσει άμεσα τα εμπλεκόμενα μέρη για τις νέες ημερομηνίες.

Η Υπηρεσία ενημέρωσε τον ΘΟΚ για την ως άνω απόφασή της τα εμπλεκόμενα μέρη με επιστολές της ημερομηνίας 28/08/2018.

Εν συνεχεία, ο ΘΟΚ με επιστολή του ημερομηνίας 28/08/2018 προς την Επιτροπή, αιτήθηκε περαιτέρω παράταση για την καταχώριση των γραπτών του παρατηρήσεων επί της Έκθεσης Αιτιάσεων μέχρι τις 19/10/2018. Επίσης, ο ΘΟΚ ανέφερε ότι στο Σημείωμα της Υπηρεσίας γίνεται παραπομπή σε παραρτήματα τα οποία δεν ήταν αριθμημένα και/ή δεν είναι εμφανής η αρίθμησή τους και ότι γίνεται αναφορά σε διάφορα σημεία σε έρευνα της Υπηρεσίας, εντούτοις δεν υποβάλλονται στοιχεία ή παραρτήματα ή έγγραφα σε σχέση με την εν λόγω έρευνα. Ως εκ τούτου, ο ΘΟΚ ζήτησε να του διευκρινιστεί η αρίθμηση στα έγγραφα που επισυνάπτονταν ως παραρτήματα στην έκθεση της Υπηρεσίας και όπως του παραχωρηθεί πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης.

Η Επιτροπή, σε συνεδρία της ημερομηνίας 30/08/2018 εξέτασε το περιεχόμενο της επιστολής των νομικών εκπροσώπων του ΘΟΚ ημερομηνίας 28/08/2018 και ομόφωνα αποφάσισε όπως, προς διασφάλιση των δικαιωμάτων άμυνας και υπεράσπισης του ΘΟΚ αλλά και λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης για γρήγορη διεκπεραίωση της υπόθεσης καθώς και του προγράμματος της, αποδεχτεί εν μέρει το αίτημά του ΘΟΚ για παράταση του χρόνου υποβολής των γραπτών του θέσεων επί της Έκθεσης Αιτιάσεως της Επιτροπής καλώντας τον να τις αποστείλει μέχρι τις 26/09/2019. Επίσης, η Επιτροπή αποφάσισε όπως η ημερομηνία της ενώπιόν της προφορικής διαδικασίας παραμείνει η ίδια, ήτοι η 02/10/2018. Αναφορικά με το αίτημά του ΘΟΚ για πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε όπως εγκρίνει το αίτημα επιθεώρησης του διοικητικού φακέλου. Αναφορικά με τον ισχυρισμό του ΘΟΚ ότι στο Σημείωμα της Υπηρεσίας γίνεται παραπομπή σε παραρτήματα τα οποία δεν ήταν αριθμημένα και/ή δεν είναι εμφανής η αρίθμησή τους, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε όπως αποστείλει εκ νέου τα εν λόγω παραρτήματα στο ΘΟΚ με εμφανή την αρίθμησή τους. Τέλος, αναφορικά με τον ισχυρισμό του ΘΟΚ ότι «στο Σημείωμα γίνεται αναφορά σε διάφορα σημεία σε έρευνα της Υπηρεσίας, εντούτοις δεν υποβάλλονται στοιχεία ή παραρτήματα ή έγγραφα σε σχέση με την εν λόγω έρευνα», η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε να ενημερώσει το ΘΟΚ ότι έχει κοινοποιήσει όλα τα έγγραφα επί των οποίων στήριξε την απόφασή της. Περαιτέρω, η Επιτροπή σημείωσε ότι όλες οι αναφορές της Υπηρεσίας στο ενημερωτικό της Σημείωμα αλλά και οι αναφορές της Επιτροπής στην Έκθεση Αιτίας απορρέουν από

στοιχεία και/ή πληροφορίες του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, τον οποίο θα έχει τη δυνατότητα ο ΘΟΚ να επιθεωρήσει στο πλαίσιο της πρόσβασης που θα πραγματοποιήσει. Η Επιτροπή έδωσε οδηγίες στην Υπηρεσία να ενημερώσει άμεσα το ΘΟΚ αναφορικά με την απόφασή της και το Θέατρο Ένα αναφορικά με την παράταση της προθεσμίας υποβολής γραπτών παρατηρήσεων αλλά και να διευθετήσει την επιθεώρηση του διοικητικού φακέλου από τον ΘΟΚ σε ημερομηνία που τούτο μπορεί να καταστεί δυνατό.

Στις 31/08/2018, η Υπηρεσία ενημέρωσε τον ΘΟΚ αναφορικά με τις πιο πάνω αποφάσεις της Επιτροπής και του απέστειλε εκ νέου τα εν λόγω παραρτήματα του Σημειώματος της Υπηρεσίας. Παράλληλα, η Υπηρεσία κάλεσε τον ΘΟΚ να πραγματοποιήσει πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης στις 20/09/2018 και στις 21/09/2018.

Επίσης, στις 31/08/2018, η Υπηρεσία ενημέρωσε το Θέατρο Ένα για τη νέα προθεσμία υποβολής των γραπτών παρατηρήσεων επί της Έκθεσης Αιτιάσεων.

Στις 20/09/2018 και στις 21/09/2018 ο ΘΟΚ πραγματοποίησε πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης.

Στις 20/09/2018, το Θέατρο Ένα απέστειλε τις γραπτές του παρατηρήσεις επί της Έκθεσης Αιτίασης της Επιτροπής.

Στις 26/09/2018, ο ΘΟΚ απέστειλε τις γραπτές του παρατηρήσεις επί της Έκθεσης Αιτίασης της Επιτροπής.

Στις 02/10/2018, πραγματοποιήθηκε η προφορική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής με τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων μερών, οι οποίοι ανέπτυξαν προφορικά τις θέσεις τους επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης.

Στις 16/10/2018, ο ΘΟΚ απέστειλε επιπρόσθετα στοιχεία τα οποία είχαν ζητηθεί από την Επιτροπή κατά την προφορική διαδικασία που είχε πραγματοποιηθεί στις 02/10/2018 ενώπιον της Επιτροπής.

Η Επιτροπή, σε συνεδρία της ημερομηνίας 14/11/2018, ομόφωνα αποφάσισε ότι στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου από μέρους του ΘΟΚ. Επιπλέον, ενεργώντας με βάση το άρθρο 42(2) του Νόμου και πριν αποφασίσει επί της επιβολής διοικητικού προστίμου, αποφάσισε να ενημερώσει τον καταγγελλόμενο ΘΟΚ, μέσω του εξουσιοδοτημένου του δικηγόρου, για την πρόθεσή της να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο και για τους λόγους για τους οποίους προτίθεται να ενεργήσει

τοιουτοτρόπως, παρέχοντας την ίδια ώρα το δικαίωμα στον ΘΟΚ να υποβάλει παραστάσεις εντός προθεσμίας των 30 ημερών.

Η Επιτροπή απέστειλε στον ΘΟΚ επιστολή ημερομηνίας 15/01/2019 με την οποία τον ειδοποίησε περί της πρόθεσής της να του επιβάλει διοικητικό πρόστιμο, ενημερώνοντάς τον συνάμα για τους λόγους που προτίθετο να ενεργήσει τοιουτοτρόπως και δίδοντάς του δικαίωμα να υποβάλει γραπτές παραστάσεις εντός προθεσμίας των 30 ημερών.

Ο ΘΟΚ υπέβαλε τις γραπτές του παραστάσεις επί της πρόθεσης της Επιτροπής να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο με επιστολή του ημερομηνίας 14/02/2019.

Εν συνεχεία, η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 26/02/2019, εστίασε την προσοχή της στις γραπτές παραστάσεις του ΘΟΚ αναφορικά με την πρόθεση επιβολής διοικητικού προστίμου από μέρους της Επιτροπής καθώς και στα στοιχεία του διοικητικού φακέλου και έκρινε ότι απαιτούνταν οι εξελεγμένοι λογαριασμοί του ΘΟΚ για το οικονομικό έτος 2018, ήτοι για το προηγούμενο της απόφασης της Επιτροπής οικονομικό έτος.

Στις 19/03/2019, η Επιτροπή απέστειλε επιστολή προς τον καταγγελλόμενο με την οποία του ζήτησε να της αποστείλει τους εξελεγμένους λογαριασμούς του για το οικονομικό έτος 2018.

Ο ΘΟΚ με επιστολή του ημερομηνίας 22/03/2019 ενημέρωσε την Επιτροπή ότι οι τελευταίοι εξελεγμένοι λογαριασμοί που είχε στη διάθεσή του ήταν αυτοί του 2013 τους οποίους επισύναψε.

Η Επιτροπή στη συνεδρία της ημερομηνίας 29/03/2019 ομόφωνα αποφάσισε όπως ζητήσει από τον ΘΟΚ να της αποστείλει τους Λογαριασμούς Διαχείρισης (Management Accounts) από τους οποίους να προκύπτει ο κύκλος εργασιών του ΘΟΚ για το οικονομικό έτος 2018.

Η Επιτροπή ενημέρωσε σχετικά τον ΘΟΚ με επιστολή της ημερομηνίας 02/04/2019.

Εν συνεχεία, ο ΘΟΚ με επιστολή του ημερομηνίας 09/04/2019, ζήτησε να του παραχωρηθεί παράταση στην αποστολή των λογαριασμών διαχείρισής του μέχρι τις 26/04/2019.

Η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 15/04/2019, ομόφωνα αποφάσισε όπως κάνει δεκτό το αίτημά του ΘΟΚ για παράταση της προθεσμίας υποβολής των Λογαριασμών Διαχείρισης (Management Accounts) για το οικονομικό έτος 2018.

Η Επιτροπή ενημέρωσε σχετικά τον ΘΟΚ με επιστολή της ημερομηνίας 17/04/2019.

Ο ΘΟΚ απέστειλε τους σχετικούς λογαριασμούς διαχείρισης με επιστολή του ημερομηνίας 24/4/2019.

Η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 08/5/2019, σημείωσε ότι οι οικονομικές καταστάσεις του ΘΟΚ για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018 δεν έφεραν υπογραφή και ομόφωνα αποφάσισε όπως, ζητήσει από το ΘΟΚ να αποστείλει εκ νέου τις οικονομικές καταστάσεις του ΘΟΚ για το έτος που έληξε στις 31/12/2018 στις οποίες να εμφανίζεται ο συνολικός κύκλος εργασιών, συμπεριλαμβανομένων όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων του οργανισμού. Η Επιτροπή σημείωσε επίσης ότι ενώ στις εξελεγμένες οικονομικές καταστάσεις του οικονομικού έτους 2013 στους οποίους αναγράφεται στη σημείωση 6, στο λογαριασμό συνολικών εισοδημάτων η κρατική χορηγία ως έσοδο, αυτό δεν αναγνωρίστηκε στις αποσταλείσες οικονομικές καταστάσεις του έτους 2018. Επίσης, η Επιτροπή σημείωσε ότι οι νέες οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να είναι δεόντως υπογραμμένες.

Η Επιτροπή ενημέρωσε σχετικά τον ΘΟΚ με επιστολή της ημερομηνίας 08/05/2019.

Ο ΘΟΚ με επιστολή του ημερομηνίας 14/05/2019 έδωσε τους λόγους που οι οικονομικές του καταστάσεις δεν ήταν υπογεγραμμένες και εξήγησε γιατί στις εν λόγω οικονομικές του καταστάσεις δεν είχε συμπεριληφθεί η κρατική χορηγία. Παράλληλα ζήτησε παράταση υποβολής των υπογεγραμμένων οικονομικών του καταστάσεων μέχρι τις 31/07/2019.

Η Επιτροπή, σε συνεδρία της ημερομηνίας 20/05/2019, αφού παρατήρησε ότι στις οικονομικές καταστάσεις του οργανισμού για το έτος που έληξε στις 31/12/2018 υπήρχε αριθμός λαθών, ομόφωνα έκρινε ότι οι οικονομικές καταστάσεις (management accounts) του 2018, στη μορφή που είχαν αποσταλεί, ήταν αναξιόπιστες, και δεν μπορούσαν να ληφθούν υπόψη για σκοπούς επιβολής προστίμου. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε να εγκρίνει το σχετικό αίτημα του ΘΟΚ παραχωρώντας παράταση για υποβολή των υπογεγραμμένων οικονομικών καταστάσεων του μέχρι τις 31/07/2019.

Η Επιτροπή ενημέρωσε σχετικά τον ΘΟΚ με επιστολή της ημερομηνίας 29/05/2019 για την έγκριση του αιτήματός του.

Ο ΘΟΚ απέστειλε τις υπογεγραμμένες προσωρινές οικονομικές του καταστάσεις για το έτος που έληξε στις 31/12/2018 στις 29/7/2019.

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Καταγγέλλων/Θέατρο Ένα

Ο καταγγέλλων αποτελεί θεατρικό οργανισμό που ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1987 και δραστηριοποιείται στις θεατρικές παραστάσεις. Το Θέατρο Ένα ξεκίνησε τις δραστηριότητές του με μια σκηνή, πρόσθεσε στη συνέχεια τον «άλλο χώρο», το Κινηματοθέατρο «Κωνσταντία», την «Β' Δημοτική Αγορά» στη Λεμεσό και μεταγενέστερα το Φουαγέ που είναι και η νέα είσοδος του θεάτρου. Σκοπός του Θεάτρου Ένα είναι η βελτίωση της ποιότητας των παραγωγών του, προσφέροντας στους θεατές, εκτός από ψυχαγωγία, γνώση και πολιτισμό.

Καταγγελλόμενος/ΘΟΚ

Ο καταγγελλόμενος ιδρύθηκε το 1971 και αποτελεί έκτοτε τον κρατικό οργανισμό θεατρικής δραστηριότητας της χώρας. Οι δραστηριότητες του ΘΟΚ περιλαμβάνουν μια πληθώρα συναφών προς τη θεατρική πράξη δράσεων, σε συνεχή και δημιουργική εξέλιξη, οι οποίες πέρα από καλλιτεχνικό χαρακτηρίζονται και από κοινωνικοπολιτικό προσανατολισμό.

Στόχος του Θ.Ο.Κ., όπως αυτός καθορίζεται στον ιδρυτικό νόμο που τον διέπει (Αρ. 71 του 1970), είναι η προαγωγή της θεατρικής τέχνης στην Κύπρο και η καλλιέργεια του θεατρικού καλλιτεχνικού συναισθήματος του λαού και των καλλιτεχνικών σχέσεων μεταξύ του κυπριακού θεατρικού κόσμου, της Ελλάδας και άλλων χωρών.

Ο Θ.Ο.Κ., ως ημικρατικός οργανισμός, έχει καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού και διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο (στο εξής «ΔΣ») που διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο για μια θητεία τριάντα μηνών. Ο προϋπολογισμός του Οργανισμού υποβάλλεται προς έγκριση προς το αρμόδιο Υπουργείο και το Υπουργικό Συμβούλιο και ψηφίζεται σε νόμο από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Ο Οργανισμός διευθύνεται από Διευθυντή, ο οποίος διορίζεται για θητεία τριών ετών, ύστερα από προκήρυξη της θέσης και απόφαση του ΔΣ. Η πολιτική του Οργανισμού αποφασίζεται από το ΔΣ.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΟΥΣΙΩΔΗΣ ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

Αντικείμενο της παρούσας καταγγελίας αποτελεί η καταγγελία που υπέβαλε το Θέατρο Ένα ισχυριζόμενο ότι ο ΘΟΚ εκμεταλλευόμενος τη δεσπόζουσα θέση που κατέχει, ελέγχει τα οικονομικά των θεάτρων, καθώς κρίνει και αποφασίζει το ύψος των χορηγιών στο κάθε θέατρο, ανεξαρτήτως κριτηρίων που καθορίζει η αγορά, αλλά με κριτήρια τα οποία θέτει μονομερώς και χωρίς έλεγχο.

Στη βάση των ισχυρισμών της καταγγελίας, «ο Θ.Ο.Κ. βαθμολογεί τα θέατρα, χωρίς ο ίδιος να κρίνεται από κανένα, ο δε ανταγωνισμός είναι αθέμιτος – χορηγία 2016 για το Θέατρο Ένα €180,000 – χορηγία 2016 για Θ.Ο.Κ. €4,500,000». Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της καταγγελίας, αυτό δεν συμβαίνει σε καμιά άλλη χώρα, για ευνόητους λόγους, καθώς το ελεύθερο θέατρο και ο Θ.Ο.Κ. παράγουν το ίδιο προϊόν.

Ισχυρίζεται επίσης ότι, αν και για χρόνια υπάρχει αυτή η κατάσταση, τώρα τα πράγματα γίνονται ακόμη πιο δύσκολα με την εφαρμογή ενός καινούργιου σχεδίου («ΘΥΜΕΛΗ») που προδιαγράφει εσκεμμένα το τέλος του ελεύθερου θεάτρου.

Ο καταγγέλλων εισηγείται όπως οι χορηγίες των ελεύθερων θεάτρων μεταφερθούν σε κάποιον άλλο τομέα, όπως π.χ. οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Έτσι, θα μπορεί και ο ΘΟΚ να συγκεντρωθεί στις δικές του παραγωγές και λειτουργίες, όπως θα έπρεπε ένα κανονικό Εθνικό Θέατρο, το οποίο θα πρέπει να δρα με βάση τους ίδιους κανόνες, όπως ακριβώς πράττουν οι ανταγωνιστές του, δηλαδή τα ελεύθερα θέατρα.

Στην υπό εξέταση υπόθεση το χρονικό πλαίσιο της έρευνας επικεντρώθηκε και καλύπτει την περίοδο από το 2015, ήτοι το πρώτο έτος εφαρμογής του σχεδίου Θυμέλη μέχρι και τις 14/4/2016, ήτοι μέχρι την ημερομηνία υποβολής της παρούσας καταγγελίας.

Ακολούθως, η Επιτροπή μελέτησε ενδελεχώς όλες τις θέσεις που κατέθεσε γραπτώς αλλά και ανέπτυξε προφορικά ο καταγγελλόμενος ΘΟΚ δια της νομικής εκπροσώπου του και παραθέτει συνοπτικά τα κύρια σημεία των ενστάσεων, δεδομένου ότι οι ολοκληρωμένες θέσεις του βρίσκονται καταχωρισμένες εντός του διοικητικού φακέλου. Αναφορικά με τις θέσεις του ΘΟΚ επί της ουσίας, η Επιτροπή τις σχολιάζει στη συνέχεια.

ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ

A. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε από την Επιτροπή μέχρι και το στάδιο της προκαταρκτικής έρευνας παραβιάζει τις διατάξεις του σχετικού νόμου και ως εκ

τούτου θα πρέπει η ενδιάμεση απόφασή της που αφορά τα εκ πρώτης όψεως συμπεράσματά της να ανακληθεί ως παράνομη

Η εν λόγω ένσταση συμπεριλήφθηκε στις γραπτές θέσεις του καταγγελλόμενου επί της Έκθεσης Αιτίασης της Επιτροπής, ημερομηνίας 26/09/2018. Η νομική εκπρόσωπος του καταγγέλλοντα αναφέρθηκε κύρια στη θέση του ΘΟΚ ότι η επιστολή του κ. Χριστοδουλίδη δεν συνιστά καταγγελία κατά την έννοια του σχετικού νόμου και ως εκ τούτου δεν θα έπρεπε να γίνει αποδεκτή προς διερεύνηση από την Επιτροπή. Πιο συγκεκριμένα, ο καταγγελλόμενος ισχυρίζεται ότι άμεση συνέπεια της παράτυπης υποβολής καταγγελίας είναι το γεγονός ότι ο κ. Χριστοδουλίδης, ως φυσικό πρόσωπο, δεν είχε οποιοδήποτε έννομο συμφέρον στην υποβολή της εν λόγω καταγγελίας.

Περαιτέρω, ο καταγγελλόμενος ισχυρίζεται ότι η καταγγελία του κ. Χριστοδουλίδη δεν συνοδεύεται από καμία λεπτομέρεια, ανάλυση ή τεκμηρίωση ως προς τα όσα αναφέρει. Επίσης ισχυρίστηκε ότι όλες αυτές οι παραλήψεις καθιστούν την καταγγελία του κ. Χριστοδουλίδη παράτυπη, η οποία υποβλήθηκε από μη εξουσιοδοτημένο πρόσωπο και θα έπρεπε να είχε απορριφθεί ως μη νομότυπη.

Η Επιτροπή έχοντας μελετήσει ενδελεχώς τα όσα αναφέρθηκαν από τη νομική εκπρόσωπο του ΘΟΚ, σημειώνει καταρχάς ότι η καταγγελία υπογράφεται από τον κ. Αντρέα Χριστοδουλίδη, υπό την ιδιότητά του ως Καλλιτεχνικού Διευθυντή του «Θεάτρου Ένα», σε επίσημο επιστολόχαρτο του «Θεάτρου Ένα». Ως εκ τούτου, ενώπιον της Επιτροπής τέθηκε και εξετάστηκε η εν λόγω επίσημη επιστολή / καταγγελία που αποτελούσε επίσημο έγγραφο του καταγγέλλοντος «Θεάτρου Ένα» και το οποίο υπέβαλε και υπέγραψε ένας εκ των Διευθυντών του. Εξάλλου, όπως φαίνεται και από τον ίδιο το διοικητικό φάκελο της υπόθεσης σε κανένα στάδιο της διαδικασίας δεν αμφισβητήθηκε από το «Θέατρο Ένα» ότι ο κ. Χριστοδουλίδης υπέβαλε την καταγγελία ή και απέστειλε επιστολές εκ μέρους του. Αυτό μπορεί ευκόλως να διαφανεί από (α) απάντηση που αποστάληκε από το «Θέατρο Ένα» στις 30/7/2016 σε επίσημο επιστολόχαρτο του καταγγέλλοντος, η οποία υπογράφεται από τον κ. Χριστοδουλίδη (σε απάντηση ερωτηματολογίου της Υπηρεσίας που αποστάληκε στο «Θέατρο Ένα» ημερομηνίας 15/7/2016 και στο οποίο ξεκάθαρα καταγραφόταν ότι δόθηκαν οδηγίες για διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας αναφορικά με πιθανολογούμενες παραβάσεις που περιέχονταν στην καταγγελία του «Θεάτρου Ένα»), (β) επιστολή του «Θεάτρου Ένα» ημερομηνίας 20/9/2017 με την οποία ζητείται ενημέρωση αναφορικά την έρευνα, η οποία υπογράφεται από τον κ. Χριστοδουλίδη, (γ) κατά την προφορική διαδικασία ημερομηνίας 2/10/2018 παρουσιάστηκε/εκπροσωπήθηκε το «Θέατρο Ένα» από τους κ. Αντρέα

Χριστοδουλίδη, Διευθυντή του εν λόγω Θεάτρου και κ. Κλείτο Ιωαννίδη, Πρόεδρο του Δ.Σ. του Θεάτρου. Ως εκ τούτου, σε κανένα στάδιο της ενώπιον της Επιτροπής διαδικασίας δεν επιβεβαιώνεται ο ισχυρισμός που προβάλλεται από το ΘΟΚ ότι ο κ. Χριστοδουλίδης δεν ήταν εκπρόσωπος του Θεάτρου Ένα. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι όπως διαφαίνεται από τα ενώπιόν της Επιτροπής στοιχεία καθώς και από το περιεχόμενο της ιστοσελίδας του Θεάτρου Ένα¹ ο κ. Χριστοδουλίδης, ο οποίος προέβη στην υπό εξέταση καταγγελία, είναι ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Θεάτρου Ένα, ενώ παράλληλα είναι αυτός ο οποίος το 1987 ίδρυσε το «Θέατρο Ένα» και ήταν/είναι Καλλιτεχνικός Διευθυντής και μόνιμος σκηνοθέτης και συνεπώς δεν γίνεται αντιληπτή η βάση των ισχυρισμών του ΘΟΚ περί μη εξουσιοδότησής του για υποβολή καταγγελίας εκ μέρους του «Θεάτρου Ένα». Το γεγονός της εξουσιοδότησης του κ. Χριστοδουλίδη να ενεργεί δια το εν λόγω Θέατρο και/ή να εκπροσωπεί αυτό επιβεβαιώνεται και από τα ίδια τα γεγονότα καθώς συνεχίζει μέχρι σήμερα να εκπροσωπεί τον καταγγέλλοντα σε όλες τις διαδικασίες ενώπιον της Επιτροπής. Τέλος, η Επιτροπή τονίζει ότι το καταγγέλλον πρόσωπο / επιχείρηση είναι το «Θέατρο Ένα» και όχι ο κ. Χριστοδουλίδης ως ιδιώτης. Σχετικό επί του προκειμένου είναι και το απόσπασμα του συγγράμματος Kerse & Khan² το οποίο αναφέρει: «*A complainant's inability to demonstrate the requisite legitimate interest does not necessarily mean that the conduct complained of will continue undisturbed by attention from the Commission; as the Notice on Complaints point out, in such circumstances the complaint will be treated by the Commission as "general information" that, where appropriate, may result in an own-initiative investigation by the Commission. On the other hand, even where a complainant can demonstrate a legitimate interest, as explained further below, this does not guarantee that the Commission will pursue the matter to a final decision on the merits, so the real significance of a complainant demonstrating a legitimate interest in its complaint lies in the procedural rights conferred by the status of complainant. The eighth recital to Regulation 773/2004 affirms that: "[C]omplainants should be given the possibility to be associated closely with the proceedings initiated by the Commission with a view to finding an infringement."*».

Αναφορικά με τον ισχυρισμό περί μη ύπαρξης έννομου συμφέροντος και έλλειψης των πληροφοριών που αναφέρονται στο Παράρτημα του Νόμου η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να επισημάνει τα ακόλουθα:

---

¹ <https://www.theatroena.com.cy/ds-kai-prosopiko>

² Kerse & Khan (2012) EU Antitrust Procedure. 6th edition, Sweet & Maxwell, p. 59.

Σύμφωνα με το άρθρο 35 του Νόμου, «35.(1)Σε καταγγελία παραβάσεων των διατάξεων των άρθρων 3 και/ή 6 του παρόντος Νόμου και/ή των Άρθρων 101 ΣΛΕΕ και/ή 102 ΣΛΕΕ, δικαιούται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει έννομο προς τούτου συμφέρον.

(2) Έννομο συμφέρον έχει αυτός που δύναται να αποδείξει ότι υπέστη ή υπάρχει σοβαρός ή πιθανός κίνδυνος να υποστεί αισθητή οικονομική βλάβη ή ότι τίθεται ή υπάρχει σοβαρός ή πιθανός κίνδυνος να τεθεί σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση, ως άμεσο αποτέλεσμα της παράβασης.».

Συνεπώς, η νομιμοποίηση προσώπου να προβεί σε καταγγελία δυνάμει του άρθρου 35 του Νόμου απαιτεί την ύπαρξη έννομου συμφέροντος.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι από το γράμμα της παραπάνω διάταξης του Νόμου προκύπτει η διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής να κρίνει κατά πόσον υπάρχει έννομο συμφέρον. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή σημειώνει ότι στην παρούσα υπόθεση, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, προκύπτει ότι η καταγγέλλουσα έχει έννομο συμφέρον προς υποβολή της καταγγελίας, καθότι ενδεχομένως να έχει επηρεαστεί και/ή επηρεάζεται άμεσα από οποιαδήποτε απόφαση και/ή ενέργεια του καταγγελλόμενου. Αυτό διότι, οι αποφάσεις του καταγγελλόμενου αναφορικά με τις χορηγίες στη βάση του σχεδίου Θυμέλη επηρεάζουν οικονομικά τον καταγγέλλοντα. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή είχε κρίνει ορθά ότι ο καταγγέλλων είχε έννομο συμφέρον να προβεί στην υπό εξέταση καταγγελία λαμβάνοντας υπόψη ότι στην καταγγελία του αναφέρεται σε χρησιμοποίηση κατά βούληση της δεσπόζουσας θέσης του ΘΟΚ και δυσχέρεια του έργου των ελεύθερων θεάτρων.

Η Επιτροπή σημειώνει περαιτέρω ότι, σύμφωνα με το άρθρο 35(3) του Νόμου: «[...] Σε περίπτωση που η υποβληθείσα καταγγελία δεν περιέχει όλες τις πληροφορίες του Παραρτήματος, η Επιτροπή δύναται να προχωρήσει στην αποδοχή της εν λόγω καταγγελίας εάν θεωρήσει ότι οι υποβληθείσες πληροφορίες είναι ικανοποιητικές για την εξέταση της υποβληθείσας καταγγελίας.».

Από την εν λόγω διάταξη του Νόμου καθίσταται σαφές ότι η Επιτροπή έχει την εκ του Νόμου ευρεία διακριτική ευχέρεια να κάνει αποδεκτές καταγγελίες ακόμα και αν δεν περιέχουν όλες τις πληροφορίες του Παραρτήματος του Νόμου, νοουμένου ότι κρίνει ότι οι υποβληθείσες πληροφορίες είναι ικανοποιητικές. Συνεπώς, σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή έκανε αποδεκτή την παρούσα καταγγελία και έδωσε οδηγίες στην Υπηρεσία για τη διενέργεια προκαταρκτικής έρευνας. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι και

ο καταγγελλόμενος παραδέχτηκε, κατά την προφορική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, ότι η Επιτροπή έχει διακριτική ευχέρεια επί του θέματος. Συγκεκριμένα, ο καταγγελλόμενος ανέφερε: «[...] Δεν διαφωνούμε ότι παρέχεται διακριτική ευχέρεια στην Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού να κρίνει κατά πόσον έχει ικανοποιητικά στοιχεία ενώπιον της ακόμα και με αυτή την επιστολή των δύο ή τριών παραγράφων για να ξεκινήσει τη διαδικασία εν τούτοις θεωρούμε ότι ήταν τόσο ελλιπή τα στοιχεία και τόσο γενικές οι αναφορές που δόθηκαν στη συγκεκριμένη επιστολή ούτως ώστε η άσκηση διακριτικής ευχέρειας προς την κατεύθυνση του να ικανοποιηθεί η Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού ότι ναι υπάρχουν στοιχεία και δεδομένα τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε διερεύνηση ασκήθηκε λανθασμένα.». [Η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής]

Επιπλέον, η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να σημειώσει για λόγους αρχής ότι η αναφορά του καταγγελλόμενου στην απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου στην Υπόθεση Αρ. 417/2014, Σύνδεσμος Ταξιδιωτικών Πρακτόρων Κύπρου ν Δημοκρατίας μέσω Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού και η συσχέτισή της με την παρούσα υπόθεση είναι ατυχής. Αυτό διότι η εν λόγω απόφαση αφενός δεν αναιρεί το γεγονός ότι η Επιτροπή έχει διακριτική ευχέρεια τόσο ως προς την αποδοχή καταγγελιών όσο και σε σχέση με το απαιτούμενο έννομο συμφέρον και αφετέρου διότι η εν λόγω απόφαση πρέπει να ιδωθεί υπό τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά που την περιβάλλουν. Συγκεκριμένα, στην υπόθεση που αφορούσε η εν λόγω απόφαση, η Επιτροπή είχε κατ' επανάληψη τονίσει με επιστολές της προς τον καταγγελλόμενο ότι οι υποβληθείσες πληροφορίες δεν ήταν ικανοποιητικές και του ζήτησε να προσκομίσει σχετική πληροφόρηση. Η καταγγέλλουσα δεν ανταποκρίθηκε και δεν προσκόμισε ικανοποιητικές πληροφορίες. Αντιθέτως, στην παρούσα υπόθεση, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι υποβληθείσες πληροφορίες ήταν ικανοποιητικές για την εξέταση της καταγγελίας ασκώντας τη διακριτική της ευχέρεια στη βάση του άρθρου 35(3) του Νόμου. Επιπρόσθετα, δεν πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός της διαφοροποίησης της καταγγελίας του «Θεάτρου Ένα» σε σχέση με την καταγγελία του Συνδέσμου Ταξιδιωτικών Πρακτόρων Κύπρου, αφού η καταγγελία του «Θεάτρου Ένα» διατυπώνει ξεκάθαρα εναντίον ποιου προσώπου στρέφεται (ήτοι του ΘΟΚ), περιγράφει τα γεγονότα που θεωρεί ότι στρεβλώνουν ή παρακωλύουν τον ανταγωνισμό (ήτοι, μεταξύ άλλων, βαθμολόγηση θεάτρων από ΘΟΚ ο οποίος είναι και ανταγωνιστής και εφαρμογή του σχεδίου «Θυμέλη»), αναφέρεται σε δυσχέρεια του έργου των ελεύθερων θεάτρων και υπάγει τα γεγονότα/ ισχυρισμούς στους περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμους του 2008 και 2014 κάνοντας αναφορά σε κατοχή δεσπόζουσας θέσης εκ μέρους του ΘΟΚ και ενδεχόμενο κατάχρησης της. Συνεπώς, τα πραγματικά

περιστατικά της παρούσας υπόθεσης και το περιεχόμενο της καταγγελίας επέτρεπαν στην Επιτροπή να ασκήσει τη διακριτική της ευχέρεια και να κρίνει ικανοποιητικές, τις ενώπιόν της πληροφορίες, έτσι ώστε να δώσει στην Υπηρεσία τις οδηγίες να προχωρήσει στην προκαταρκτική έρευνα της υπόθεσης.

Ως εκ τούτου, ο εν λόγω ισχυρισμός του καταγγελλόμενου είναι αλυσιτελής και ως τέτοιος πρέπει να απορριφθεί.

Με βάση τα προαναφερθέντα, η Επιτροπή καταλήγει ομόφωνα ότι οι ισχυρισμοί του καταγγελλόμενου ότι η διαδικασία που ακολουθήθηκε από την Επιτροπή μέχρι και το παρόν στάδιο παραβιάζει τις διατάξεις του σχετικού νόμου και θα πρέπει η ενδιάμεση απόφαση της Επιτροπής να ανακληθεί ως παράνομη, είναι αβάσιμοι και/ή αλυσιτελείς και/ή παραπλανητικοί και ως τέτοιοι πρέπει να απορριφθούν.

ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Η Επιτροπή κρίνει ότι στην υπό εξέταση υπόθεση, στη βάση των στοιχείων της έρευνας, προκύπτει ότι η καταγγέλλουσα εταιρεία έχει έννομο συμφέρον προς υποβολή της καταγγελίας, καθότι ενδεχομένως να έχει επηρεαστεί και/ή επηρεάζεται άμεσα από οποιαδήποτε απόφαση και/ή ενέργεια του καταγγελλόμενου. Αυτό διότι, οι αποφάσεις του καταγγελλόμενου αναφορικά με τις χορηγίες στη βάση του σχεδίου Θυμέλη επηρεάζουν οικονομικά τον καταγγέλλοντα. Ως εκ τούτου, η καταγγέλλουσα έχει έννομο συμφέρον να προβεί στην υπό εξέταση καταγγελία, λαμβάνοντας υπόψη ότι στην καταγγελία του το «Θέατρο Ένα» αναφέρεται σε χρησιμοποίηση κατά βούληση της δεσπόζουσας θέσης του ΘΟΚ και δυσχέρεια του έργου των ελεύθερων θεάτρων.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει ομόφωνα ότι προκύπτει σαφές έννομο συμφέρον του καταγγέλλοντα να προβεί στην παρούσα καταγγελία.

ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Ο προσδιορισμός της σχετικής αγοράς αποτελεί το πλαίσιο εντός του οποίου εφαρμόζονται οι κανόνες του δικαίου του ανταγωνισμού. Η σχετική αγορά οριοθετείται (α) ως προς τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες (σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών), και (β) γεωγραφικώς (σχετική γεωγραφική αγορά).

Με τον ορισμό μιας αγοράς, τόσο όσο αφορά τα προϊόντα/υπηρεσίες, όσο και τη γεωγραφική διάσταση της, μπορούν να προσδιοριστούν οι πραγματικοί ανταγωνιστές, οι οποίοι είναι σε θέση να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των εμπλεκόμενων

επιχειρήσεων και να τις εμποδίσουν να ενεργούν ανεξάρτητα από τις πιέσεις που επιβάλλει ο πραγματικός ανταγωνισμός.³

Σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς:

*«η αγορά του σχετικού προϊόντος περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή και τις υπηρεσίες που είναι δυνατό να εναλλάσσονται ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών και της χρήσης για την οποία προορίζονται».*⁴

Συνεπώς, η σχετική αγορά προϊόντων/υπηρεσιών περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα/υπηρεσίες που δύνανται να εναλλάσσονται ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από πλευράς ζήτησης, λόγω των αντικειμενικών τους χαρακτηριστικών, των τιμών, και της σκοπούμενης χρήσης τους.

Εξάλλου, η χρήση ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά του προϊόντος ή της υπηρεσίας και διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες δύνανται να χρησιμοποιούνται για τον ίδιο σκοπό. Σε τέτοια περίπτωση τα διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες συμπεριλαμβάνονται στην ίδια σχετική αγορά.

Επιπρόσθετα, η διαφορά στην τιμή μεταξύ διαφορετικών προϊόντων ή υπηρεσιών δεν τα κατατάσσει αυτόματα σε διαφορετική αγορά, κυρίως εάν η αντίδραση των τελικών χρηστών σε περίπτωση αύξησης της τιμής είναι να τα θεωρήσουν ως υποκατάστατα. Παράλληλα, κατά την εξέταση της πιθανότητας υποκατάστασής τους θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το πιθανό κόστος (ή άλλα εμπόδια) μεταστροφής σε άλλο προϊόν ή υπηρεσία, το οποίο εάν είναι σημαντικό δύναται να εμποδίζει τη θεώρηση του εναλλακτικού προϊόντος ή υπηρεσίας ως υποκατάστατων.⁵

Με τον ορισμό της σχετικής αγοράς προσδιορίζονται τα όρια εντός των οποίων ασκείται ο ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων και καθορίζεται το πλαίσιο εντός του οποίου εφαρμόζεται η εθνική και η ενωσιακή πολιτική ανταγωνισμού. Επίσης, κύριος

³ Απόφαση ΕΑ 520/VI/2011, σκ. 57.

⁴ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού. 97/C 372/03, παρ. 7.

⁵ Βλέπε την Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 322/81, *Michellin* κατά της Επιτροπής, Συλλογή Νομολογίας Δικαστηρίου 1983, σελ. 3461, την Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση C-62/86, *Akzo* κατά της Επιτροπής, Συλλογή Νομολογίας του Δικαστηρίου 1991, σελ. I-3359 και την Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση C-333/94 *TetraPak* κατά της Επιτροπής, Συλλογή Νομολογίας του Δικαστηρίου 1996, σελ. I-5951.

σκοπός του προσδιορισμού της σχετικής αγοράς είναι να διαπιστώσει η Επιτροπή τους ανταγωνιστικούς περιορισμούς τους οποίους αντιμετωπίζουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Προκειμένου δε, περί εφαρμογής του άρθρου 6(1) του Νόμου, ο ορισμός της αγοράς αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για να εξεταστεί αν υπάρχει δεσπόζουσα θέση σε αυτήν την αγορά.

Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία της έρευνας, σημειώνει ότι η παρούσα καταγγελία αφορά τον ισχυρισμό ότι ο ΘΟΚ αποφασίζει μονομερώς το ύψος των χορηγιών στο κάθε θέατρο, ανεξαρτήτως κριτηρίων που καθορίζει η αγορά, αλλά με κριτήρια τα οποία θέτει ο ίδιος χωρίς έλεγχο ενώ ταυτόχρονα ανταγωνίζεται τα ελεύθερα θέατρα.

Στην προκείμενη υπόθεση, ο ΘΟΚ είναι επιφορτισμένος από το Κράτος με αρμοδιότητες, όπως την εξέταση και την έγκριση χορηγιών προς τα ιδιωτικά θέατρα. Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι εν λόγω αρμοδιότητες του ΘΟΚ για την έγκριση χορηγιών προς τα ιδιωτικά θέατρα προκύπτουν από το άρθρο 6 του ιδρυτικού του Νόμου και από τις δραστηριότητες του Τμήματος Θεατρικής Ανάπτυξης του ΘΟΚ, όπως δήλωσε και ο ίδιος σε απαντήσεις του σε σχετικό ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας κατά τη διενέργεια της έρευνας. Η Επιτροπή σημειώνει ότι στην εν λόγω «αγορά» δραστηριοποιείται ουσιαστικά μόνο ο ΘΟΚ μέσω της εφαρμογής του Σχεδίου Θυμέλη.

Τόσο ο ΘΟΚ όσο και τα ελεύθερα θέατρα δραστηριοποιούνται στην παραγωγή θεατρικών παραστάσεων και στην παρουσίασή τους ενώπιον κοινού έναντι χρηματικού ανταλλάγματος, ήτοι εισιτηρίου. Σε σχέση με το συγκεκριμένο ζήτημα, η Επιτροπή σημειώνει ότι η ουσιαστική διαφορά μεταξύ του ΘΟΚ και των λοιπών θεάτρων έγκειται στο γεγονός ότι ο ΘΟΚ αποτελεί κρατικό οργανισμό ως προς την παραγωγή θεατρικών παραστάσεων, ενώ τα υπόλοιπα θέατρα και/ή σχήματα είναι ιδιωτικά.

Με βάση τα παραπάνω, η Επιτροπή ομόφωνα καταλήγει ότι οι σχετικές αγορές προϊόντων/υπηρεσιών είναι (α) η αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων και (β) η «αγορά» διαχείρισης και παροχής οικονομικών επιχορηγήσεων προς τα ελεύθερα θέατρα και σχήματα.

Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να επισημάνει ότι οριοθέτησε την «αγορά» διαχείρισης και παροχής οικονομικών επιχορηγήσεων προς τα ελεύθερα θέατρα και σχήματα ακολουθώντας την ίδια λογική με την Ελληνική Αρχή Ανταγωνισμού στην Απόφαση

336/V/2007. Στην εν λόγω απόφαση, η Ελληνική Αρχή Ανταγωνισμού οριοθέτησε και την «αγορά» της διαχείρισης του Κοιμητηρίου Ηλιούπολης παρότι στην εν λόγω «αγορά» ο Δήμος Ηλιούπολης δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί ως επιχείρηση. Συγκεκριμένα, η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού είχε σημειώσει ότι: «[...] Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η εξεταζόμενη καταγγελία δεν αφορά συμπεριφορά της Δ.Ε.Κ.Ε.ΗΛ αλλά του Δήμου Ηλιούπολης, ο οποίος δραστηριοποιείται σε μια παραπλήσια «αγορά», αυτή της διαχείρισης του κοιμητηρίου Ηλιοπούλεως. Άρα, εν προκειμένω, σχετική αγορά θεωρείται η παραπλήσια της κατασκευής μνημείων αγορά, δηλαδή, η αγορά της διαχείρισης του Κοιμητηρίου της Ηλιούπολης και της παροχής των υπηρεσιών εκείνων που θεωρούνται απαραίτητες για τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην κατασκευή μνημείων εντός του Κοιμητηρίου.».

[Η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής]

Αναφορικά με τον ισχυρισμό του ΘΟΚ στις θέσεις του επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης ότι η «αγορά» διαχείρισης και παροχής οικονομικών επιχορηγήσεων προς τα ελεύθερα θέατρα και σχήματα δεν μπορεί να συνιστά αγορά, εφόσον η δραστηριότητα του ΘΟΚ συνιστά προνόμιο δημόσιας εξουσίας, η Επιτροπή θεωρεί ότι τούτος δεν ευσταθεί καθώς και όπως έχει ήδη αναφερθεί, ανάλογος διαχωρισμός των αγορών πραγματοποιήθηκε και από την Ελληνική Αρχή Ανταγωνισμού και στην Απόφαση 336/V/2007, όπου οριοθετήθηκε και η «αγορά» της διαχείρισης του Κοιμητηρίου Ηλιούπολης παρότι στην εν λόγω «αγορά» ο Δήμος Ηλιούπολης δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί ως επιχείρηση. Άρα ο εν λόγω ισχυρισμός του ΘΟΚ δεν μπορεί να γίνει αποδεκτός και απορρίπτεται.

Επίσης, η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να σημειώσει ότι την ξενίζει η αναφορά του ΘΟΚ στις θέσεις του επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης, ότι δεν υπάρχει σαφής καθορισμός της αγοράς παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων επειδή η εν λόγω αγορά, σύμφωνα με τον ΘΟΚ, είναι ευρύτερη της αγοράς παραγωγής και παρουσίασης «επιχορηγημένων» παραστάσεων. Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι έχοντας προβεί σε δέουσα έρευνα και σύμφωνα με τα ενώπιόν της διαθέσιμα στοιχεία κατέληξε ότι εν προκειμένω ορίζονται δύο αγορές, (α) η αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων και (β) η «αγορά» διαχείρισης και παροχής οικονομικών επιχορηγήσεων προς τα ελεύθερα θέατρα και σχήματα. Η Επιτροπή από τα ενώπιόν της στοιχεία έκρινε ότι δεν απαιτείται οποιοσδήποτε διαχωρισμός μεταξύ παραστάσεων και «επιχορηγημένων» παραστάσεων όπως εξυπνοεί λανθασμένα ο ΘΟΚ, εφόσον οι όροι ανταγωνισμού από πλευράς ζήτησης,

ήτοι από το θεατρικό κοινό, είναι ο ίδιος. Συνεπώς, ο εν λόγω ισχυρισμός του ΘΟΚ είναι αλυσιτελής και/ή παραπλανητικός και ως τέτοιος απορρίπτεται.

Επίσης, η Επιτροπή σημειώνει τον ισχυρισμό του ΘΟΚ ότι η αγορά στην οποία δραστηριοποιείται ο καταγγελλόμενος δεν περιορίζεται στο θέατρο αλλά λειτουργεί επίσης και κινηματογράφο ή/και συνεργάζεται και με άλλους φορείς από Κύπρο και εξωτερικό για παραγωγή ή παρουσίαση θεαμάτων που δεν περιορίζονται στο θέατρο. Σύμφωνα με τον ΘΟΚ, θα μπορούσε για παράδειγμα ως αγορά να καθοριστεί η αγορά γενικότερα του πολιτισμού στην οποία τα προϊόντα και υπηρεσίες για τον καταναλωτή μπορούν να εναλλάσσονται. Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο εν λόγω ισχυρισμός του ΘΟΚ είναι ανεδαφικός και/ή παραπλανητικός εφόσον σύμφωνα με τον Νόμο και την κρατούσα νομολογία που έχει προαναφερθεί, για σκοπούς εξέτασης των απαγορευτικών διατάξεων του Νόμου ορίζεται «σχετική» αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών και όχι ευρεία αγορά με κάποια ενδεχομένως κοινά χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, πρέπει να ορίζεται σχετική αγορά εντός της οποίας όλα τα προϊόντα ή και τις υπηρεσίες είναι δυνατό να εναλλάσσονται ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών και της χρήσης για την οποία προορίζονται. Όπως είναι εύκολα αντιληπτό δεν είναι δυνατό να εναλλάσσονται όλα τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες του ευρέως τομέα του πολιτισμού. Αντιθέτως, οι θεατρικές παραστάσεις αποτελούν διακριτή αγορά λόγω των ιδιαίτερων διακριτικών γνωρισμάτων που έχουν έναντι άλλων προϊόντων ή υπηρεσιών του ευρύτερου τομέα του πολιτισμού. Εξάλλου, ούτε ο ίδιος ο ΘΟΚ παρέθεσε οποιαδήποτε εξήγηση ως προς το πώς η παραγωγή και παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων δύναται να εναλλάσσεται από πλευράς καταναλωτή με άλλες αγορές του ευρύτερου τομέα του πολιτισμού, παρά μόνο περιορίστηκε σε μία αόριστη αναφορά. Ως εκ των ανωτέρω, ο εν λόγω ισχυρισμός του ΘΟΚ είναι αλυσιτελής και/ή παραπλανητικός και ως τέτοιος απορρίπτεται.

Ως εκ τούτου, στη βάση των όσων προαναφέρθηκαν, αλλά και των ιδιαιτεροτήτων της παρούσας καταγγελίας, η Επιτροπή ομόφωνα καταλήγει ότι οι σχετικές αγορές προϊόντων/υπηρεσιών είναι (α) η αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων και (β) η «αγορά» διαχείρισης και παροχής οικονομικών επιχορηγήσεων προς τα ελεύθερα θέατρα και σχήματα.

Βάσει της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς, η σχετική γεωγραφική αγορά καθορίζεται ως εξής:

«η γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια ή ζήτηση προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά».⁶

Σύμφωνα με πάγια νομολογία σε ενωσιακό επίπεδο, η σχετική γεωγραφική αγορά αντιστοιχεί στην περιοχή όπου οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην προσφορά και τη ζήτηση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών και όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές διότι στις εν λόγω περιοχές οι συνθήκες του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά.

Στην υπό εξέταση υπόθεση, η Επιτροπή σημειώνει ότι από τα στοιχεία της έρευνας, τόσο ο ΘΟΚ όσο και τα υπόλοιπα θέατρα και/ή σχήματα, δραστηριοποιούνται στην παραγωγή θεατρικών παραστάσεων εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίες ανεξαρτήτως της τοπικής τους βάσης περιοδεύουν σε όλη την Κύπρο. Επίσης, προκύπτει ότι τυχόν πραγματοποίηση παραστάσεων στο εξωτερικό είναι εντελώς περιστασιακή και στο πλαίσιο συνεργασίας με άλλο γηγενές θέατρο. Συνεπώς, η κύρια δραστηριοποίηση των εμπλεκόμενων μερών στην παρούσα υπόθεση αποτελεί η παραγωγή και παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων στην Κύπρο.

Ο ΘΟΚ σημείωσε στις θέσεις του επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης ότι οργανώνει τακτικές περιοδείες και στο εξωτερικό και κυρίως στην Ελλάδα λόγω γλώσσας και άρα ο ορισμός της γεωγραφικής αγοράς είναι προβληματικός. Αναφορικά με τον εν λόγω ισχυρισμό, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι η κύρια δραστηριοποίηση του ΘΟΚ είναι εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας. Τονίζεται ότι εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας βρίσκονται οι εγκαταστάσεις και θεατρικές σκηνές του ΘΟΚ όπου ανεβαίνουν οι παραστάσεις του ενώ επίσης και οι αρμοδιότητες του ΘΟΚ για παροχή χορηγήσεων είναι για τα ιδιωτικά θέατρα και σχήματα που δραστηριοποιούνται εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας. Συνεπώς, είναι προφανές ότι ορθά οριοθετείται η γεωγραφική αγορά ως η επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας και η Επιτροπή απορρίπτει τον εν λόγω ισχυρισμό του ΘΟΚ.

---

⁶ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού. 97/C 372/03.

Ως εκ τούτου, στη βάση των όσων προαναφέρθηκαν, η Επιτροπή ομόφωνα καταλήγει ότι η γεωγραφική αγορά της πιο πάνω σχετικής αγοράς είναι η επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

ΑΡΘΡΟ 6 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Η Επιτροπή σημειώνει ότι το άρθρο 6(1) του Νόμου προβλέπει τα κάτωθι:

«Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, που κατέχει ή κατέχουν δεσπόζουσα θέση στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, ιδιαίτερα εάν η πράξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα –

- (α) τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων μη θεμιτών υπό τις περιστάσεις όρων συναλλαγής.*
- (β) τον περιορισμό της παραγωγής ή της διάθεσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης, προς ζημιά των καταναλωτών.*
- (γ) την εφαρμογή ανόμοιων όρων για ισοδύναμες συναλλαγές, με συνέπεια ορισμένες επιχειρήσεις να τίθενται σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση.*
- (δ) την εξάρτηση της σύναψης συμφωνιών από την αποδοχή εκ μέρους των αντισυμβαλλόμενων πρόσθετων υποχρεώσεων, οι οποίες, εκ της φύσεώς τους σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες, δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμφωνιών αυτών».*

Συνεπώς, η ως άνω απαγορευτική διάταξη προϋποθέτει να συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, και β) η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας αυτής θέσης.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου, ο όρος «*επιχείρηση*» «*περιλαμβάνει, κάθε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του*».

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής «ΔΕΕ»)⁷, η έννοια επιχείρηση στο πλαίσιο του ανταγωνισμού συμπεριλαμβάνει «*κάθε οντότητα που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως δραστηριότητες*», ανεξάρτητα

---

⁷ Υπόθεση C-41/90, Hofner & Elser v. Macrotron, [1991] ECR I-1979; Υπόθεση C-67/96 Albany International BV 21.9.1999; Υπόθεση 170/83, Hydrotherm v. Compact, [1984] ECR 2999.

από τη νομική της υπόσταση και τον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται. Επιπλέον, ο όρος «οικονομικής φύσεως δραστηριότητα» εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά, ενώ είναι αδιάφορο αν οι δραστηριότητες έχουν σκοπό το κέρδος. Ο φορέας που ασκεί οικονομικές δραστηριότητες δεν ταυτίζεται με συγκεκριμένο υποκείμενο δικαίου αλλά έχει την έννοια οποιουδήποτε φορέα ασκεί οικονομικής φύσης δραστηριότητες.

Συνεπώς, η έννοια της επιχείρησης κατά το Νόμο καλύπτει κάθε φορέα, ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα - ήτοι δραστηριότητα που συνίσταται στην προσφορά προϊόντων ή/και υπηρεσιών σε συγκεκριμένη αγορά - ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του.⁸

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά για τη διαπίστωση ύπαρξης επιχείρησης στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού είναι: α) αυτονομία οικονομικής δράσης και β) πλήρης ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα.⁹ Ο δημόσιος ή ιδιωτικός χαρακτήρας μίας επιχείρησης, η επιδίωξη κέρδους από αυτήν ή ο τρόπος χρηματοδότησής της δεν αποτελούν στοιχεία προσδιοριστικά της έννοιας της επιχείρησης. Συνεπώς, είναι αδιάφορο κατά πόσον ο φορέας που ασκεί δραστηριότητες οικονομικής φύσης υπάγεται στον ιδιωτικό ή το δημόσιο τομέα ή σε τομέα μεικτής οικονομίας.

Περαιτέρω, το ΔΕΕ στην υπόθεση F.F.S.A.¹⁰ όρισε ότι οικονομική δραστηριότητα είναι αυτή η οποία δύναται να αναληφθεί στον ιδιωτικό τομέα ή εκείνη η οποία βρίσκεται τουλάχιστον σε ανταγωνιστική σχέση με παρόμοια δραστηριότητα που ασκείται από ιδιωτικές επιχειρήσεις. Άρα, η ερμηνεία της έννοιας της επιχείρησης για τους σκοπούς του δικαίου του ανταγωνισμού είναι ευρεία και συνδέεται ευθέως με την οικονομική φύση των δραστηριοτήτων του φορέα που τις πραγματοποιεί και όχι με τη νομική φύση του.

Στην παρούσα υπόθεση, ο ΘΟΚ είναι αφενός επιφορτισμένος με διοικητικές αρμοδιότητες όπως η εξέταση και η έγκριση χορηγιών προς τα ιδιωτικά θέατρα και

---

⁸ ΔΕΚ με αριθμ. C-118/85 Commission v. Italy [1987] Συλλ. Νομολ. 2599, παρ. 7, και C-35/96 Commission v. Italy (CNSD) [1998] Συλλ. Νομολ. I-03851 [εκτελωνιστές - Εθνικό Συμβούλιο Εκτελωνιστών Ιταλίας], παρ. 36, C-41/90 Höfner and Elser v. Macrottron [1991] Συλλ. Νομολ. I-1979, παρ. 21 [Δημόσια Υπηρεσία Ευρέσεως Εργασίας], C-244/94 Federation Francaise des Societes d'Assurance [1995], Συλλ. Νομολ. I-4013, παρ. 14.

⁹ Ο.π.

¹⁰ Υπόθεση C-244/94, Fédération française des sociétés d'assurance, Société Paternelle-Vie, Union des assurances de Paris-Vie και Caisse d'assurance et de prévoyance mutuelle des agriculteurs κατά Ministère de l'Agriculture et de la Pêche, [1995], ECR I-04013, 4022.

σχήματα και αφετέρου δραστηριοποιείται και ο ίδιος στην παραγωγή και παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων στο κοινό έναντι χρηματικού τιμήματος (εισιτηρίου). Συγκεκριμένα, ο ΘΟΚ ανέφερε στις απαντήσεις του στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας ότι: «*Περαιτέρω, το γεγονός ότι ο ΘΟΚ παράγει και ο ίδιος θέατρο για το οποίο οι θεατές καταβάλλουν ενίοτε το τέλος των εισιτηρίων [...]*».

Αναφορικά με τις αρμοδιότητες του ΘΟΚ για την έγκριση χορηγιών προς τα ιδιωτικά θέατρα, ο ΘΟΚ σε απαντήσεις του στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας σημείωσε ότι οι εν λόγω αρμοδιότητες πηγάζουν από το άρθρο 6 του ιδρυτικού του Νόμου και εν συνεχεία από το Τμήμα Θεατρικής Ανάπτυξης του ΘΟΚ. Όπως ανέφερε ο ΘΟΚ, το Τμήμα Θεατρικής Ανάπτυξης περιλαμβάνει μεταξύ άλλων επιχορηγήσεις θεατρικής δημιουργίας σε επαγγελματικούς θεατρικούς φορείς και ομάδες που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο. Επιπλέον, ο ΘΟΚ δήλωσε ότι επιχορηγεί και στηρίζει τους επαγγελματικούς Θεατρικούς Φορείς και Ομάδες στην Κύπρο κύρια μέσα από το Σχέδιο ΘΥΜΕΛΗ, το οποίο δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Οργανισμού.

Έχοντας υπόψη όλα αυτά, η Επιτροπή σημειώνει ότι οι διοικητικές αρμοδιότητες του ΘΟΚ, μεταξύ των οποίων και η εξέταση και η έγκριση χορηγιών προς τα ιδιωτικά θέατρα και σχήματα, όπως στην προκείμενη υπόθεση, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως δραστηριότητες οικονομικής φύσης καθώς οι εν λόγω δραστηριότητες πηγάζουν από κρατική εξουσιοδότηση και δεν συνεπάγονται σε καμία περίπτωση πλήρη ανάληψη οικονομικών κινδύνων, όπως απαιτεί η ως άνω νομολογία.¹¹ Εξάλλου, η εν λόγω δραστηριότητα δεν αναλαμβάνεται συνήθως από ιδιωτικούς φορείς.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ως άνω δραστηριότητες του ΘΟΚ δύνανται να χαρακτηριστούν ως άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας.¹²

Παρά ταύτα, η Επιτροπή σημειώνει ότι ως προς το σκέλος που ο ΘΟΚ δραστηριοποιείται και στην παραγωγή και παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων στο κοινό έναντι χρηματικού τιμήματος (εισιτηρίου), η εν λόγω δραστηριότητα δύναται να χαρακτηριστεί επιχείρηση, καθώς στην παρούσα περίπτωση, στη βάση των στοιχείων του διοικητικού φακέλου, προκύπτει ότι υφίσταται αυτονομία οικονομικής δράσης και πλήρης ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα. Επιπλέον, η εν λόγω δραστηριότητα δύναται να αναλαμβάνεται και στον ιδιωτικό τομέα. Ως εκ τούτου, η παραγωγή και παρουσίαση θεατρικών

---

¹¹ Ο.π. βλ. σημ. 8.

¹² Βλ. σχετικά απόφαση ΔΕΕ C-364/92, SAT Fluggesellschaft, Συλλογή 1994, σ. I-43, σκέψεις 30 και 31.

παραστάσεων στο κοινό έναντι χρηματικού τιμήματος συνιστά οικονομική δραστηριότητα.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο ΘΟΚ στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου της Υπηρεσίας δήλωσε αφενός ότι παράγει και ο ίδιος θέατρο για το οποίο οι θεατές καταβάλλουν ενίοτε το τέλος των εισιτηρίων, παρά ταύτα όμως ισχυρίστηκε ότι τα εν λόγω έσοδα καλύπτουν μόνο τμήμα του πραγματικού κόστους των παραγωγών του ΘΟΚ και ως εκ τούτου δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αμοιβή για οποιαδήποτε παρεχόμενη υπηρεσία ούτε και αλλοιώνουν το χαρακτήρα των δικών του θεατρικών παραγωγών ως μη οικονομική δραστηριότητα, η οποία χρηματοδοτείται κατά κύριο λόγο από κρατικούς πόρους.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο εν λόγω ισχυρισμός του ΘΟΚ είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί καθώς, όπως προαναφέρθηκε και στην προπαρατεθείσα νομολογία αναφορικά με την έννοια της «επιχείρησης», η «επιχείρηση» για σκοπούς δικαίου του ανταγωνισμού συμπεριλαμβάνει κάθε οντότητα που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως δραστηριότητες, ανεξάρτητα από τη νομική της υπόσταση και τον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται και είναι αδιάφορο αν οι δραστηριότητες έχουν σκοπό το κέρδος. Συνεπώς, δεν είναι κρίσιμο στην παρούσα υπόθεση το ύψος του εισιτηρίου που επιβάλλει ο ΘΟΚ, ούτε κατά πόσο έχει σκοπό το κέρδος για να χαρακτηριστεί επιχείρηση εφόσον ασκεί δραστηριότητες οικονομικής φύσης οι οποίες μπορούν να αναληφθούν και στον ιδιωτικό τομέα και είναι μάλιστα σε άμεσα ανταγωνιστική σχέση με τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτόν.

Ο ΘΟΚ στις θέσεις του επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης αναλύοντας το νομικό πλαίσιο που διέπει τον Οργανισμό και τα ελεύθερα θέατρα, ισχυρίστηκε ότι το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση επειδή ούτε ο ΘΟΚ ούτε και τα ελεύθερα θέατρα εμπίπτουν στην έννοια της επιχείρησης. Συγκεκριμένα, ο ΘΟΚ σημείωσε ότι κανένα θέατρο στην Κύπρο δεν είναι βιώσιμο χωρίς την κρατική χορηγία και άρα δεν υφίσταται ελεύθερη αγορά, ενώ παράλληλα κανένα θέατρο δεν έχει αυτονομία οικονομικής δράσης ή πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων. Σημείωσε επίσης ότι οι παραστάσεις που ετοιμάζονται και υλοποιούνται δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τον ΘΟΚ δεν υφίσταται ανταγωνισμός μεταξύ των θεάτρων.

Αναφορικά με τους εν λόγω ισχυρισμούς του ΘΟΚ, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι σύμφωνα με την προπαρατεθείσα νομολογία του ΔΕΕ, η έννοια επιχείρηση συμπεριλαμβάνει κάθε οντότητα που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως

δραστηριότητες ανεξάρτητα από τη νομική της υπόσταση και τον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται, ενώ είναι αδιάφορο αν οι δραστηριότητες έχουν σκοπό το κέρδος. (Η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής). Ως εκ τούτου, δεν ευσταθούν οι σχετικοί ισχυρισμοί του ΘΟΚ αναφορικά με τον τρόπο χρηματοδότησης των θεάτρων και το κατά πόσο έχουν κερδοσκοπικό ή μη χαρακτήρα και απορρίπτονται.

Επίσης, η Επιτροπή σημειώνει αναφορικά με τους ισχυρισμούς του ΘΟΚ στις θέσεις του επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης ότι όλα τα θέατρα που επιχορηγούνται από τον ΘΟΚ έχουν αναγνωριστεί από τον Έφορο Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (στο εξής «ΦΠΑ») για σκοπούς ΦΠΑ ότι παρέχουν υπηρεσίες πολιτιστικού χαρακτήρα, πως ο εν λόγω χαρακτηρισμός από τον Έφορο ΦΠΑ είναι αποκλειστικά για σκοπούς ΦΠΑ, αφορά άλλο νομικό πλαίσιο και άρα δεν είναι σε καμία περίπτωση δεσμευτικός για την Επιτροπή. Το ίδιο ισχύει και σε σχέση με τις αναφορές του ΘΟΚ στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, η οποία αναφέρει μεταξύ άλλων ότι ορισμένες δραστηριότητες που αφορούν τον πολιτισμό, τη διατήρηση της κληρονομιάς και της φύσης μπορούν να οργανωθούν με μη εμπορικό τρόπο. Οι εν λόγω αναφορές του ΘΟΚ στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις, πέραν του ότι αφορούν άλλο νομικό πλαίσιο για το οποίο δεν είναι αρμόδια η Επιτροπή, αναφέρονται γενικά σε ορισμένες δραστηριότητες που αφορούν τον πολιτισμό, την κληρονομιά και τη φύση και όχι στη θεατρική δραστηριότητα. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω ισχυρισμοί του ΘΟΚ απορρίπτονται.

Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι σύμφωνα με το ΔΕΕ¹³ μεταξύ άλλων στην υπόθεση ΜΟΤΟΕ, είναι πράγματι δυνατός ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων μίας οντότητας σε οικονομικές ή μη και ο παρεπόμενος χαρακτηρισμός μίας οντότητας ως επιχείρησης για σκοπούς του δικαίου του ανταγωνισμού μόνο ως προς μία έκφανση των δραστηριοτήτων της.

Συγκεκριμένα, το ΔΕΕ επισήμανε στην εν λόγω απόφασή του ότι: «[...] το γεγονός και μόνον ότι ένας φορέας διαθέτει, για την άσκηση ενός μέρους των δραστηριοτήτων του, προνόμια δημόσιας εξουσίας δεν εμποδίζει τον χαρακτηρισμό του ως επιχείρησης κατά την έννοια του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού ως προς τις λοιπές οικονομικές δραστηριότητές του (απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2002, C-82/01 P, Aéroports de Paris κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-9297, σκέψη 74). Ειδικότερα, ο χαρακτηρισμός ως δραστηριότητας εμπόπτουσας στην άσκηση των προνομίων

---

¹³ Case C-49/07 Motosykletistiki Omospondia Ellados NPID (ΜΟΤΟΕ) v Elliniko Dimosio.

δημόσιας εξουσίας ή ως οικονομικής δραστηριότητας πρέπει να πραγματοποιείται ξεχωριστά για την κάθε δραστηριότητα ενός δεδομένου φορέα.»¹⁴

Η Επιτροπή σημειώνει παρενθετικά, όσον αφορά τον ισχυρισμό του καταγγελλόμενου κατά την προφορική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής ότι η προαναφερόμενη υπόθεση ΜΟΤΟΕ είναι πολύ διαφορετική από τη συγκεκριμένη υπόθεση, ότι τούτος είναι εσφαλμένος και/ή παραπλανητικός. Συγκεκριμένα, ο καταγγελλόμενος σημείωσε: «[...] η ELBA δεν ασκούσε, ούτε υπήρξε ισχυρισμός ότι ασκούσε δημόσια εξουσία με την αδειοδότηση άλλων φορέων ως προς τη διοργάνωση διαφόρων αγώνων. Δεν υπήρχε αυτός ο ισχυρισμός ούτε από την Ελληνική κυβέρνηση ούτε από την ίδια την ELBA, θεωρήθηκε ότι συνιστά επιχείρηση με βάση το δίκαιο του ανταγωνισμού, και είχε δεσπόζουσα θέση διότι αδειοδοτούσε παράλληλα άλλους αγώνες όχι όμως στο πλαίσιο προνομίων άσκησης δημόσιας εξουσίας και ούτε επικαλέστηκαν ότι συνιστά υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος. Είναι πολύ διαφορετική η ΜΟΤΟΕ από ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση.».

Ο εν λόγω συσχετισμός επί τη βάση των πραγματικών περιστατικών των δύο υποθέσεων που επιχειρεί ο καταγγελλόμενος, είναι εσφαλμένος και/ή παραπλανητικός καθώς η Επιτροπή παραπέμπει στην εν λόγω απόφαση ΜΟΤΟΕ αναφερόμενη σε συγκεκριμένες δηλώσεις του δικαστηρίου που αφορούν νομικά σημεία και/ή σε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά τα οποία προσομοιάζουν με αυτά της παρούσας υπόθεσης. Συνεπώς, σε αυτή τη βάση η Επιτροπή σημείωσε τη δήλωση του Δικαστηρίου ότι: «[...] το γεγονός και μόνον ότι ένας φορέας διαθέτει, για την άσκηση ενός μέρους των δραστηριοτήτων του, προνόμια δημόσιας εξουσίας δεν εμποδίζει τον χαρακτηρισμό του ως επιχειρήσεως κατά την έννοια του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού ως προς τις λοιπές οικονομικές δραστηριότητές του (απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2002, C-82/01 P, Aéroports de Paris κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-9297, σκέψη 74). Ειδικότερα, ο χαρακτηρισμός ως δραστηριότητας εμπόπτουσας στην άσκηση των προνομίων δημόσιας εξουσίας ή ως οικονομικής δραστηριότητας πρέπει να πραγματοποιείται ξεχωριστά για την κάθε δραστηριότητα ενός δεδομένου φορέα.»¹⁵ Είναι προφανές ότι ο καταγγελλόμενος με τον εν λόγω ισχυρισμό του επιχειρεί να απομακρυνθεί από την ουσία της εν λόγω υπόθεσης και τα νομικά σημεία τα οποία προβάλλει και τα οποία επεσήμανε η Επιτροπή. Ως εκ τούτου, ο εν λόγω ισχυρισμός του καταγγελλόμενου δεν μπορεί να γίνει αποδεκτός.

---

¹⁴ Ο.π., παρ. 25.

¹⁵ Ο.π., παρ. 25.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή τονίζει ότι η προαναφερόμενη περίπτωση στη ΜΟΤΟΕ διαφαίνεται να συντρέχει και στην υπό εξέταση υπόθεση καθώς εν προκειμένω υφίσταται σαφής διαχωρισμός μεταξύ των διοικητικών και οικονομικών δραστηριοτήτων του ΘΟΚ. Αυτό διότι, όπως προαναφέρθηκε, η δραστηριοποίηση του ΘΟΚ στην παραγωγή και παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων αποτελεί οικονομική δραστηριότητα για τους σκοπούς του δικαίου του ανταγωνισμού

Με βάση τα πιο πάνω, η Επιτροπή απορρίπτει τις θέσεις του καταγγελλόμενου και καταλήγει ομόφωνα ότι ο ΘΟΚ συνιστά επιχείρηση ως προς τις δραστηριότητές του αναφορικά με την παραγωγή και παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων.

ΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑ ΘΕΣΗ

Η Επιτροπή επισήμανε ότι για τη στοιχειοθέτηση ή μη κατ' ισχυρισμό παραβάσεων του Νόμου θα πρέπει να εξεταστεί πρωταρχικά η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης του ΘΟΚ στη σχετική αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων, όπως έχει ορισθεί πιο πάνω.

Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη στη νομολογία, η δεσπόζουσα θέση προϋποθέτει, καταρχήν, ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς και επιπρόσθετα η επιχείρηση να έχει την πραγματική δυνατότητα μονομερούς επηρεασμού των όρων της αγοράς, αυτό δηλαδή που η νομολογία του ΔΕΕ έχει διατυπώσει ως: «*δυνατότητα παρεμπόδισης ενός αποτελεσματικού ανταγωνισμού*». Εξάλλου στην υπόθεση *Continental Can*, το δικαστήριο όρισε τη δεσπόζουσα θέση ως τη δυνατότητα μιας επιχείρησης να λειτουργεί με πλήρη ανεξαρτησία στην αγορά, χωρίς να λαμβάνει υπόψη της τη συμπεριφορά άλλων ανταγωνιστών. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις με δεσπόζουσα θέση έχουν την «*ιδιαίτερη ευθύνη*» να μην θέτουν σε κίνδυνο με τη συμπεριφορά τους τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό.

Συνεπώς, δεσπόζουσα θέση κατέχει μια επιχείρηση που απολαμβάνει οικονομική δύναμη που την καθιστά ικανή να παρακωλύει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και της επιτρέπει να ενεργεί σε αισθητό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές και τους πελάτες της και σε τελική ανάλυση ανεξάρτητα από τους καταναλωτές. Η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μπορεί να απορρέει από τον συνδυασμό διαφόρων παραγόντων οι οποίοι από μόνοι τους δεν αποτελούν απαραίτητα επαρκή ένδειξη για την ύπαρξη της, αλλά κατόπιν συνδυασμού μεταξύ τους, είναι δυνατό να οδηγούν στη δημιουργία δεσπόζουσας θέσης. Τέτοιοι παράγοντες είναι η ύπαρξη ανταγωνιστών, τα μερίδια αγοράς, το ύψος των

διαθέσιμων οικονομικών μέσων, το προβάδισμα από άποψη τεχνολογικής εξέλιξης και σχετικής εμπειρίας, η εξασφάλιση των πρώτων υλών με κάθετη ολοκλήρωση της επιχείρησης, η ανυπαρξία εναλλακτικού ανταγωνισμού και οι φραγμοί εισόδου νέων ανταγωνιστών στη σχετική αγορά.

Συνακόλουθα, η κατοχή ενός σημαντικά μεγάλου μεριδίου αγοράς από συγκεκριμένη επιχείρηση ενδέχεται να αποτελεί σοβαρή ένδειξη, η οποία όμως δεν αποδεικνύει άνευ ετέρου την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης, αν δεν συνεξεταστεί με τα υπόλοιπα δεδομένα. Ενδεικτικά, μερίδιο αγοράς άνω του 75% θεωρείται *per se* δεσπόζουσα θέση, κάτω του 10% ανυπαρξία δεσπόζουσας θέσης, μεταξύ 20%-40% δεν είναι σαφές αν τίθεται ζήτημα ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης (grey zone) και από 50% και πάνω υφίσταται κατά μαχητό τεκμήριο δεσπόζουσα θέση.

Ανεξαρτήτως των πιο πάνω, η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να τονίσει ότι σύμφωνα με το ΔΕΕ όταν σε μία επιχείρηση χορηγούνται ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα τότε πρέπει να θεωρηθεί ότι αυτή κατέχει δεσπόζουσα θέση. Συγκεκριμένα, το ΔΕΕ στην απόφαση ΜΟΤΟΕ σημείωσε ότι: *«Πρέπει να προστεθεί ότι μια επιχείρηση μπορεί να τεθεί σε τέτοια θέση όταν της χορηγούνται ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα τα οποία της παρέχουν τη δυνατότητα να καθορίσει αν και υπό ποιες προϋποθέσεις δύνανται άλλες επιχειρήσεις να αποκτήσουν πρόσβαση στη σχετική αγορά και να ασκήσουν τις δραστηριότητές τους στο πλαίσιο της.»*¹⁶

Επίσης με βάση το Σύγγραμμα του Δ. Τζουγανάτου, όταν πρόκειται για δημόσιες επιχειρήσεις ή για ιδιωτικοποιημένα πρώην κρατικά μονοπώλια που όμως συνεχίζουν να λειτουργούν προνομιακά και μάλιστα διαθέτουν δίκτυα αναγκαίων υποδομών, η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης πρέπει να καταφάσκεται¹⁷. Στην υπό εξέταση υπόθεση, ο ΘΟΚ αποτελεί δημόσια επιχείρηση επιφορτισμένη με την αρμοδιότητα να διαμοιράζει την κρατική χορηγία στα ελεύθερα θέατρα και σχήματα με αποτέλεσμα την οικονομική τους εξάρτηση από το ΘΟΚ.

Στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, ο ΘΟΚ κατέχει σαφή θέση οικονομικής ισχύος σε σχέση με τα υπόλοιπα ιδιωτικά θέατρα και σχήματα τα οποία δραστηριοποιούνται στην Κύπρο. Είναι χαρακτηριστικό ότι και ο ίδιος ο ΘΟΚ παραδέχεται στις θέσεις του επί της εκ πρώτης

---

¹⁶ Ο.π., παρ. 38.

¹⁷ Βλ. Τζουγανάτος, Δ. (2013) Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

όπως διαπιστωθείσας παράβασης ότι κατέχει θέση οικονομικής ισχύος, η οποία, όπως αυτός δήλωσε, προέρχεται αποκλειστικά από κρατική χορηγία, σημειώνοντας παράλληλα ότι δεν επηρεάζει τα ιδιωτικά θέατρα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας¹⁸, ο ΘΟΚ κατά το 2016 έλαβε κρατική χορηγία ύψους περίπου 4.5 εκατομμυρίων ευρώ ενώ τα άλλα ιδιωτικά θέατρα και σχήματα και άλλοι φορείς έλαβαν περίπου 1.2 εκατομμύρια ευρώ. Παράλληλα, σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα, ενώ για το 2017 η κρατική χορηγία προς τον καταγγέλλοντα μειώθηκε κατά το 2017 η αντίστοιχη χορηγία προς τον ΘΟΚ δεν μειώθηκε. Χαρακτηριστικό της θέσης οικονομικής ισχύος του ΘΟΚ έναντι των ανταγωνιστών του στην αγορά παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων. Όπως μάλιστα ανέφερε το {...} σε απαντήσεις του στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, ο ΘΟΚ χρησιμοποιούσε πάντα την τακτική να προσλαμβάνει με διπλάσιο μισθό τους βασικούς συντελεστές των άλλων ελεύθερων σχημάτων με αποτέλεσμα τη διάλυση τους. [Η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής]

Περαιτέρω, ο ΘΟΚ είναι επιφορτισμένος με την εξουσία να λαμβάνει και να διανέμει την κρατική χορηγία προς τους ανταγωνιστές του στη σχετική αγορά της παρούσας υπόθεσης κατά τη βούλησή του. Εξάλλου, ο ΘΟΚ θεωρείται ότι πραγματοποιεί τις σημαντικότερες παραστάσεις εφόσον, όπως διαφαίνεται από τα στοιχεία του Διοικητικού Φακέλου, έχει υψηλότερο προϋπολογισμό από τα υπόλοιπα ιδιωτικά θέατρα ή ιδιωτικούς θεατρικούς φορείς στην Κύπρο. Ο ΘΟΚ με τη διαχρονική και μακροχρόνια αναγνωρισιμότητα του, σε σύγκριση με τα άλλα θεατρικά σχήματα που δημιουργήθηκαν αρκετά αργότερα ή είναι πολύ νεότερα, το ύψος του προϋπολογισμού του καθώς και των περιουσιακών στοιχείων που κατέχει, έχει τη δυνατότητα να δραστηριοποιείται στη σχετική αγορά χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη συμπεριφορά των ανταγωνιστών του, ήτοι λειτουργεί ανεξάρτητα από αυτούς χωρίς να δέχεται οποιαδήποτε ανταγωνιστική πίεση.

Επίσης, η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να σημειώσει και τους ισχυρισμούς του ΘΟΚ, στις θέσεις του επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης εναντίον του, ότι δεν διερευνήθηκε το μερίδιο αγοράς του ΘΟΚ και ότι η Επιτροπή δεν αναφέρει που βασίζεται το εύρημα της περί κοινής γνώσης και αποδοχής ότι ο ΘΟΚ θεωρείται ότι πραγματοποιεί τις σημαντικότερες παραστάσεις. Αναφορικά με τον εν λόγω

---

¹⁸ Βλ Καταγγελία ημερομηνίας 14/4/2016 και απαντήσεις του Θεάτρου Ένα ημερομηνίας 1/8/2016. Με βάση τον περί προϋπολογισμού του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου του 2016 Νόμος αρ.4(II)/2016, σημειώνεται ότι τα ακριβή ποσά που διατίθενται για τις επιχορηγήσεις του ελεύθερου θεάτρου για το έτος 2016 ήταν €1,251.195. Με βάση τον ίδιο Νόμο, ο ΘΟΚ λαμβάνει €3.859.950 για τις δαπάνες λειτουργίας των σκηνών του και €1.038.871 για τα διαχειριστικά του έξοδα.

ισχυρισμούς, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι δημόσιες επιχειρήσεις ή για ιδιωτικοποιημένα πρώην κρατικά μονοπώλια που όμως συνεχίζουν να λειτουργούν προνομιακά και μάλιστα διαθέτουν δίκτυα αναγκαίων υποδομών, η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης πρέπει να καταφάσκει¹⁹. Εν προκειμένω, ο ΘΟΚ αποτελεί δημόσια επιχείρηση επιφορτισμένη με την αρμοδιότητα να διαμοιράζει την κρατική χορηγία στα ελεύθερα θέατρα και σχήματα με αποτέλεσμα την οικονομική τους εξάρτηση από το ΘΟΚ ενώ παράλληλα διαθέτει και τις απαραίτητες υποδομές. Εξάλλου, η οικονομική ισχύς του ΘΟΚ είναι πασιφανής από τα στοιχεία της έρευνας και συγκεκριμένα από το ύψος της κρατικής χορηγίας που ο ίδιος έλαβε σε αντίθεση με τα ιδιωτικά θέατρα και σχήματα, ενώ υπογραμμίζεται emphatically ότι και ο ίδιος ο ΘΟΚ παραδέχεται στις θέσεις του επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης ότι κατέχει θέση οικονομικής ισχύος. (Η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής).²⁰ Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή σημειώνει ότι το μερίδιο αγοράς μίας επιχείρησης είναι μόνο ένας από τους λόγους που λαμβάνονται υπόψη για τον χαρακτηρισμό μιας επιχείρησης ως δεσπόζουσας. Πέραν του γεγονότος ότι με βάση τα παραπάνω αποδεικνύεται σαφώς η οικονομική ισχύς του ΘΟΚ, η οποία του επιτρέπει να λειτουργεί ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές του, η Επιτροπή σημειώνει παρενθετικά ότι η αναφορά της περί κοινής γνώσης και παραδοχής ότι ο ΘΟΚ θεωρείται ότι πραγματοποιεί τις σημαντικότερες παραστάσεις, βασίζεται όπως προαναφέρθηκε στο γεγονός ότι ο ΘΟΚ έχει μεγαλύτερο προϋπολογισμό από τα υπόλοιπα θέατρα και ότι έχει διαχρονική και μακροχρόνια αναγνωρισιμότητα, σε σύγκριση με τα άλλα θεατρικά σχήματα που δημιουργήθηκαν αρκετά αργότερα ή είναι πολύ νεότερα, καθώς και μεγαλύτερο προϋπολογισμό και περιουσιακά στοιχεία, κάτι το οποίο δεν αρνήθηκε ούτε ο ίδιος ο ΘΟΚ.

Τέλος, η Επιτροπή σημειώνει τον ισχυρισμό του καταγγελλόμενου στις θέσεις του επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης αλλά και κατά την προφορική διαδικασία ότι «[...] δεν είναι δυνατό στο πλαίσιο μιας τέτοιας καταγγελίας η έρευνα να περιορίζεται στην αποστολή τεσσάρων ερωτηματολογίων στα τέσσερα κυρίως θέατρα τα οποία έχουν όπως οι ίδιοι αναφέρουν και αποδέχονται θεωρούν ότι έχουν πληγεί με την αλλαγή των χορηγήσεων από το προηγούμενο καθεστώς με το σχέδιο ΘΥΜΕΛΗ και να μην έχει ερωτηθεί κανένας άλλος φορέας. Να μην έχει γίνει έρευνα της αγοράς σε εισαγωγικά στην οποία λέμε ότι θα ασκήσουμε εξουσίες για να δούμε αν επηρεάζεται ο ανταγωνισμός. [...]». Αναφορικά με τον εν λόγω ισχυρισμό, η Επιτροπή τονίζει ότι

---

¹⁹ Ο.π. σημ. 17.

²⁰ Βλ. σχετικά Γραπτές Παρατηρήσεις ΘΟΚ επί της Έκθεσης Αιτίας της Επιτροπής, ημερομηνίας 26/09/2018, σελ. 25-26.

στην προκειμένη υπόθεση έχει πραγματοποιηθεί επαρκής έρευνα, καθώς η Υπηρεσία κατά την προκαταρκτική της έρευνα απέστειλε ερωτηματολόγια τόσο στα εμπλεκόμενα μέρη της παρούσας υπόθεσης, ήτοι το Θέατρο Ένα και τον ΘΟΚ όσο και σε τρίτους και συγκεκριμένα στα πιο ευρέως γνωστά Θέατρα που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο, ήτοι στο {...}, {...} και στο {...}, και όπως είναι προφανές δεν ήταν σε θέση να γνωρίζει εκ των προτέρων τις απόψεις των εν λόγω θεάτρων. Επιπλέον, η Επιτροπή τονίζει ότι εν προκειμένω πραγματοποιήθηκε προφορική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής ενώ τα εμπλεκόμενα μέρη απέστειλαν γραπτές θέσεις επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης, όπου είχαν την ευκαιρία να εκθέσουν τις απόψεις τους. Εξάλλου, πρέπει να τονιστεί ότι τα στοιχεία που λήφθηκαν από τα εν λόγω ερωτηματολόγια οδήγησαν σε εκ πρώτης όψεως διαπιστώσεις ενώ ο καταγγελλόμενος δεν προσκόμισε οποιαδήποτε μαρτυρία από οποιοδήποτε άλλο Θέατρο το οποίο να αναιρεί τα όσα ανέφεραν τα εν λόγω θέατρα με τα οποία διαφωνεί. Η Επιτροπή καταλήγει πως στην παρούσα υπόθεση έχει πραγματοποιηθεί επαρκής έρευνα και άρα ο εν λόγω ισχυρισμός του καταγγελλόμενου είναι εσφαλμένος και ως τέτοιος απορρίπτεται.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει ομόφωνα ότι ο ΘΟΚ κατέχει δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων.

ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑΣ ΘΕΣΗΣ

Στη βάση των πιο πάνω, η Επιτροπή προχωρεί να εξετάσει κατά πόσο ο καταγγελλόμενος προέβη σε καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης του.

Η Επιτροπή επισημαίνει καταρχάς ότι το άρθρο 6(1) του Νόμου και τη σχετική νομολογία των δικαστηρίων της Ε.Ε., δεν απαγορεύεται η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μιας επιχείρησης αλλά η καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής.

Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του ΔΕΕ και τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κατάχρηση συνδέεται με τη συμπεριφορά της δεσπόζουσας επιχείρησης που επιδρά στη δομή της αγοράς, αποδυναμώνοντας τον ήδη ασθενή ανταγωνισμό, με τη χρήση μεθόδων που δεν αρμόζουν σε καθεστώς υγιούς ανταγωνισμού.²¹ Σημειώνεται επίσης, η νομολογία του ΔΕΕ όπου οι επιχειρήσεις οι οποίες κατέχουν δεσπόζουσα θέση στην αγορά ενός προϊόντος έχουν ιδιαίτερη ευθύνη (special

---

²¹ Βλ. Υπόθεση 85/76, Hoffmann- La Roche & Co. AG v. Commission, [1979] ECR 461.

responsibility) και ως εκ τούτου αυτό τις καθιστά ακόμα πιο υπεύθυνες σε περίπτωση παράβασης του Νόμου.²²

Χαρακτηριστικά, στην υπόθεση Tetra Pak International SA²³, προέκυψε ότι σύμφωνα με το άρθρο 102 ΣΛΕΕ, το αντίστοιχο 6(1) του Νόμου, η ιδιαίτερη ευθύνη εφαρμόζεται και απαγορεύει κάθε συμπεριφορά επιχειρήσεως, η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση, ικανή να εμποδίσει τη διατήρηση ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού που υφίσταται ακόμη σε μια αγορά όπου, λόγω ακριβώς της παρουσίας αυτής της επιχειρήσεως, ο ανταγωνισμός είναι ήδη εξασθενημένος.

Στην εν λόγω υπόθεση, το Δικαστήριο ανέφερε τα εξής: *«Επομένως, για να καθοριστούν οι προϋποθέσεις αυτές, πρέπει να ερμηνευθεί το άρθρο 86 της Συνθήκης βάσει του αντικειμένου του και του σκοπού του, όπως διευκρινίστηκαν από το Δικαστήριο, το οποίο έκρινε, με την προπαρατεθείσα απόφαση του Michelin κατά Επιτροπής (σκέψη 57), ότι το άρθρο αυτό επιρρίπτει σε επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση, ανεξάρτητα από τους λόγους μιας τέτοιας θέσεως, την ιδιαίτερη ευθύνη να μη θίγει με τη συμπεριφορά της την άσκηση πραγματικού και ανόθευτου ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, σύμφωνα με τον γενικό σκοπό του άρθρου 3, στοιχείο στ', της Συνθήκης όπως ίσχυε την εποχή εκείνη. Εμπίπτει έτσι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 86 κάθε συμπεριφορά επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση ικανή να εμποδίσει τη διατήρηση ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού που υφίσταται ακόμη σε μια αγορά όπου, λόγω ακριβώς της παρουσίας αυτής της επιχειρήσεως, ο ανταγωνισμός είναι ήδη εξασθενημένος (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, σκέψη 91).».*

Σημειώνεται ότι το άρθρο 6(1) του Νόμου μνημονεύει μια σειρά καταχρηστικών πρακτικών και όπως αναφέρεται στην υπόθεση Continental Can,²⁴ η λίστα των καταχρηστικών πρακτικών είναι απλώς ενδεικτική όχι όμως εξαντλητική. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν δεσμεύεται να εξαντλήσει την ανάλυσή της στις αμιγώς ενδεικτικές καταχρηστικές πρακτικές που αναφέρονται στο άρθρο 6(1).

Στην παρούσα υπόθεση, ο καταγγέλλων ισχυρίζεται ότι ο ΘΟΚ καταχράται τη δεσπόζουσα θέση του στη σχετική αγορά της υπόθεσης λόγω της ιδιότητάς του ως αρμόδιος για τη χορήγηση χορηγιών στη βάση του σχεδίου Θυμέλη και της

---

²² Υπόθεση C-322/81 Nederlandsche Banden Industrie Michelin v Commission, [1983] ECR 3461, [1985] 1 CMLR 282.

²³ Υπόθεση T-83/91, Tetra Pak International SA v. Commission [1994] ECR II-755, παρά. 114.

²⁴ Υπόθεση 6/72, Europemballage Corporation & Continental Can v. Commission, [1973] ECR 215, παρά. 26.

ταυτόχρονης δραστηριοποίησής του στην παραγωγή και παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων. Περαιτέρω, σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα ο ΘΟΚ ο οποίος δραστηριοποιείται στην ίδια αγορά με τα ελεύθερα θέατρα, δεν ανταγωνίζεται επί ίσοις όροις κατά παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου.

Σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα, η αξιολόγηση των θεατρικών παραστάσεων θα πρέπει να γίνεται από ανεξάρτητο φορέα όπως οι πολιτιστικές υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και όχι από τον ΘΟΚ μέσω του σχεδίου Θυμέλη. Μάλιστα, όπως επεσήμανε και ο ΘΟΚ στις απαντήσεις του στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, ο ίδιος δεν θα είχε αντίρρηση να μεταφερθούν οι εν λόγω αρμοδιότητες σε κάποιο άλλο φορέα, σημειώνοντας ότι είχε πραγματοποιηθεί τέτοια συζήτηση στο παρελθόν.

Η Επιτροπή επαναλαμβάνει σε αυτό το σημείο ότι το άρθρο 6(1) του Νόμου, απαγορεύει την καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης. Η λίστα καταχρηστικών πρακτικών που δίνεται από το εν λόγω άρθρο είναι ενδεικτική και δεν περιορίζει το πεδίο της ανάλυσης. Ως εκ τούτου, από το γράμμα του εν λόγω άρθρου προκύπτει ότι δύναται να στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου, χωρίς περαιτέρω προσδιορισμό από την περιπτωσιολογία του εν λόγω άρθρου. Τόσο τα δικαστήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εφαρμόσει το αντίστοιχο άρθρο 102 ΣΛΕΕ σε περιπτώσεις που δεν εμπεριέχονται στην αντίστοιχη λίστα καταχρηστικών πρακτικών του άρθρου 102 ΣΛΕΕ. Όπως αναφέρεται και στο Σύγγραμμα του R. Wish, ένα τέτοιο παράδειγμα, μεταξύ άλλων, αποτελεί η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ε.Ε στην υπόθεση Astra Zeneca²⁵, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι η παροχή παραπλανητικών αναπαραστάσεων των εθνικών Γραφείων Εμπορικών Σημάτων σε διάφορα κράτη μέλη, η οποία οδήγησε στην διεύρυνση της προστασίας του εμπορικού σήματος και στα φαρμακευτικά προϊόντα στα οποία η εταιρεία AZ δεν ήταν στην πραγματικότητα δικαιούχος, συνιστούσε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι πρωταρχικός στόχος του δικαίου του ανταγωνισμού είναι να διασφαλίσει ότι οι επιχειρήσεις με δεσπόζουσα θέση στην αγορά δεν χρησιμοποιούν την ισχύ τους για να επιτύχουν οικονομικά πλεονεκτήματα εκμεταλλεόμενες άμεσα τους ανταγωνιστές τους προς το δικό τους όφελος. Συνεπώς, σε τελική ανάλυση το δίκαιο του ανταγωνισμού αποσκοπεί στη διατήρηση ενός καθεστώτος ανόθευτου ανταγωνισμού στην αγορά.

---

²⁵ Υπόθεση T-321/05, [2010] ECR II-00.

Σε σχέση με τα πιο πάνω, η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να σημειώσει ότι στην απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση ΜΟΤΟΕ²⁶ το δικαστήριο σημείωσε τα ακόλουθα:

«Ειδικότερα, ένα καθεστώς ανόθευτου ανταγωνισμού, όπως το προβλεπόμενο από τη Συνθήκη, μπορεί να επιτευχθεί μόνον εφόσον εξασφαλίζεται η ισότητα ευκαιριών μεταξύ των διαφόρων επιχειρηματιών. Το να ανατίθεται σε νομικό πρόσωπο όπως η ΕΛΠΑ, η οποία διοργανώνει και εκμεταλλεύεται εμπορικά η ίδια αγώνες μοτοσικλέτας, η παροχή στην αρμόδια διοικητική αρχή σύμφωνης γνώμης επί των υποβαλλομένων αιτήσεων χορηγήσεως αδείας για τη διοργάνωση τέτοιων αγώνων ισοδυναμεί de facto με παραχώρηση σε αυτήν της εξουσίας επιλογής των προσώπων στα οποία επιτρέπεται η διοργάνωση των εν λόγω αγώνων καθώς και της εξουσίας καθορισμού των προϋποθέσεων υπό τις οποίες διοργανώνονται οι αγώνες αυτοί και με παροχή κατ' αυτόν τον τρόπο στον ανωτέρω φορέα προφανούς πλεονεκτήματος έναντι των ανταγωνιστών του (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 1991, C-202/88, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1223, σκέψη 51, και της 13ης Δεκεμβρίου 1991, C-18/88, GB-Inno-BM, Συλλογή 1991, σ. I-5941, σκέψη 25). Ένα τέτοιο δικαίωμα μπορεί επομένως να οδηγήσει την επιχείρηση που το διαθέτει στο να παρεμποδίσει την πρόσβαση των άλλων επιχειρηματιών στην οικεία αγορά. Αυτή η κατάσταση ανισότητας των όρων ανταγωνισμού υπογραμμίζεται εξάλλου από το επιβεβαιωθέν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου γεγονός ότι η ΕΛΠΑ, όταν διοργανώνει ή συνδιοργανώνει αγώνες μοτοσικλέτας, δεν οφείλει να λάβει καμία σύμφωνη γνώμη προκειμένου να της παρασχεθεί από την αρμόδια διοικητική αρχή η απαιτούμενη άδεια.».

Τα ως άνω προσομοιάζουν στα πραγματικά περιστατικά της υπό εξέταση υπόθεσης, καθώς όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο ΘΟΚ είναι αρμόδιος για την έγκριση και διανομή χορηγιών προς τα ελεύθερα θέατρα με τα οποία ο ίδιος είναι ανταγωνιστής στην αγορά παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων.

Στην υπό εξέταση υπόθεση, προκύπτει από τα στοιχεία της έρευνας ότι ο ΘΟΚ δια της διπλής του ιδιότητας²⁷ ως αρμοδίου για την παροχή/διανομή χορηγιών και ταυτόχρονα της δραστηριοποίησής του στη σχετική αγορά νοθεύει τον ανταγωνισμό, καταχρώντας την δεσπόζουσα του θέση. Αυτό διότι είναι σε θέση να επιλέγει ο ίδιος το βαθμό της οικονομικής ισχύος των άμεσων ανταγωνιστών του στην αγορά χωρίς ο ίδιος να υφίσταται οποιονδήποτε ουσιαστικό έλεγχο για την ποιότητα των δικών του

---

²⁶ Ο.π., σημ. 13.

²⁷ C-82/01 P Aeroports de Paris κατά Επιτροπής Συλλ 2002, σ. I-9297.

παραστάσεων²⁸. Η Επιτροπή σημειώνει ότι ενώ ο ΘΟΚ διαμοιράζει χορηγίες προς τα ελεύθερα θέατρα και σχήματα ανά παράσταση με βάση συγκεκριμένα αντικειμενικά και υποκειμενικά κριτήρια τα οποία προβλέπονται στο σχέδιο Θυμέλη, ο ίδιος λαμβάνει χρηματοδότηση χωρίς κάποιο αντίστοιχο έλεγχο. Μάλιστα, η χρηματοδότηση που λαμβάνει ο ΘΟΚ δεν είναι ανά παράσταση, αλλά, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της έρευνας, είναι για όλη τη λειτουργία του ΘΟΚ²⁹.

Επιπλέον, η Επιτροπή σημειώνει ότι η αρμοδιότητα του ΘΟΚ να διαμοιράζει χορηγίες στα ελεύθερα θέατρα του δίνει την περαιτέρω δυνατότητα να αποκτά πληροφόρηση για τους ανταγωνιστές του την οποία δεν θα είχε σε διαφορετική περίπτωση. Σημειώνεται ότι ο ΘΟΚ είχε απαντήσει σε ερώτημα της Υπηρεσίας αναφορικά με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων τα εξής:

«Ως προς τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, πρέπει καταρχάς να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τον περί Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου Νόμο, τελικό όργανο που λαμβάνει όλες τις αποφάσεις είναι το Διοικητικό του Συμβούλιο, το οποίο ως συλλογικό διοικητικό όργανο διέπεται από το δημόσιο δίκαιο ως προς τη λειτουργία και τις αποφάσεις του και ως εκ τούτου, διέπεται από τον περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο 159(I)/1999.

Σύμφωνα με το Σχέδιο ΘΥΜΕΛΗ, η διαδικασία λήψης απόφασης είναι η ακόλουθη: Η Επιτροπή Θεατρικής Ανάπτυξης (υποεπιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου) εξετάζει τις αιτήσεις και τα στοιχεία που υποβάλλονται από επαγγελματικούς Θεατρικούς Φορείς και Ομάδες. Όπως μπορεί κάποιος εύκολα να παρατηρήσει από το έντυπο αίτησης (παρατίθεται ως Παράρτημα 3), παρέχεται η ευκαιρία σε κάθε φορέα ή ομάδα να παρουσιάσει αναλυτικά τα στοιχεία που χρειάζονται, αλλά και ακόμα, να αξιολογήσει το ίδιο την επίδοση του και να εισηγηθεί ποσοστό που θα πρέπει να λάβει για το κάθε κριτήριο.

Το Τμήμα Θεατρικής Ανάπτυξης, που αποτελείται από δύο εργαζόμενους στον Οργανισμό, διαχειρίζεται τα στοιχεία και λειτουργεί υποστηρικτικά στην Επιτροπή, προκειμένου να υπάρξει σωστή τήρηση αρχείων, ταξινόμηση των στοιχείων που υποβάλλονται και παροχή οποιασδήποτε διευκόλυνσης στην Επιτροπή Ανάπτυξης.

Η Επιτροπή Ανάπτυξης, αφού επεξεργαστεί τις αιτήσεις, αποστέλλει εισήγηση στην ολομέλεια του Διοικητικού Συμβουλίου για έγκριση, προκειμένου να διαπιστωθεί η

---

²⁸ Αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 1991, C-202/88, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1223, σκέψη 51, και της 13ης Δεκεμβρίου 1991, C-18/88, GB-Inno-BM, Συλλογή 1991, σ. I-5941, σκέψη 25).

²⁹ Βλ άρθρο 10 ιδρυτικού Νόμου ΘΟΚ 71/90.

σωστή εφαρμογή του Σχεδίου και η επιχορήγηση των παραγωγών που συγκέντρωσαν τις μεγαλύτερες βαθμολογίες.

Ακολουθως, οι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου για επιχορηγήσεις άλλων θεατρικών φορέων, σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, (επισυνάπτεται ως Παράρτημα 4), αποστέλλονται για έγκριση στον αρμόδιο Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού.».

Συνεπώς, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου, ο ΘΟΚ εξετάζοντας τις αιτήσεις των ελεύθερων θεάτρων και σχημάτων στο πλαίσιο του σχεδίου Θυμέλη, ουσιαστικά λαμβάνει πληροφόρηση για τις θεατρικές παραστάσεις των άμεσων ανταγωνιστών του στη σχετική αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων, γνωρίζει τον ακριβή αριθμό παραστάσεων, τα κόστη, τους ηθοποιούς καθώς και συντελεστές των παραστάσεων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση και παγίωση της δεσπόζουσας θέσης του ΘΟΚ στη σχετική αγορά επί ζημία του ανταγωνισμού, εφόσον ο ΘΟΚ ελέγχει ουσιαστικά κατά απόλυτο τρόπο τη δυναμική των άμεσων ανταγωνιστών του και λαμβάνει ευαίσθητες πληροφορίες που αποτελούν τους παράγοντες ανταγωνισμού μεταξύ του ΘΟΚ και των άλλων θεάτρων.

Επίσης, ο καταγγέλλων σημείωσε στις απαντήσεις του σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας ότι η χορηγία που εγκρίνεται από τη Βουλή είναι περίπου 7 εκατομμύρια ευρώ εκ των οποίων τα 4.5 εκατομμύρια ευρώ πηγαίνουν στον ΘΟΚ και μόλις 1.2 εκατομμύρια ευρώ διανέμονται σε διάφορα σχήματα, ομάδες και στο ελεύθερο Θέατρο³⁰. Επιπλέον, η Επιτροπή σημειώνει παρενθετικά ότι ο καταγγέλλων σε επιστολή του προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού ημερομηνίας 09/01/2017, την οποία κοινοποίησε και στην Επιτροπή σημείωσε μεταξύ άλλων ότι η επιδότηση των θεατρικών παραστάσεων του Θεάτρου Ένα μειώθηκε από €220.000 σε €130.000 το 2017, ενώ ταυτόχρονα η κρατική χορηγία προς τον ΘΟΚ δεν μειώθηκε κατά το ίδιο διάστημα. Είναι δε χαρακτηριστικό, όπως προαναφέρθηκε, ότι, σύμφωνα με το {...} σε απαντήσεις του στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, ο ΘΟΚ χρησιμοποιούσε πάντα την τακτική της πρόσληψης με διπλάσιο μισθό των βασικών συντελεστών των άλλων ελεύθερων σχημάτων, με αποτέλεσμα τη διάλυση τους.

---

³⁰ Βλ Καταγγελία ημερομηνίας 14/4/2016 και απαντήσεις του Θεάτρου Ένα ημερομηνίας 1/8/2016. Με βάση τον περί προϋπολογισμού του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου του 2016 Νόμος αρ.4(II)/2016, σημειώνεται ότι τα ακριβή ποσά που διατίθενται για τις επιχορηγήσεις του ελεύθερου θεάτρου για το έτος 2016 ήταν €1,251.195. Με βάση τον ίδιο Νόμο, ο ΘΟΚ λαμβάνει €3.859.950 για τις δαπάνες λειτουργίας των σκηνών του και €1.038.871 για τα διαχειριστικά του έξοδα.

Επιπρόσθετα, και το {...} σε απαντήσεις του στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας επιβεβαίωσε ουσιαστικά ότι ο ΘΟΚ ελέγχει τα οικονομικά των θεάτρων, αφού όπως ανέφερε στο πλαίσιο του Σχεδίου Θυμέλη ασκείται επίσης οικονομικός έλεγχος ανά παραγωγή από τον εσωτερικό ελεγκτή του ΘΟΚ. Επίσης και {...} σημείωσε ότι ο ΘΟΚ ελέγχει τα οικονομικά των θεάτρων καθώς καθορίζει το ύψος των χορηγιών ανά παραγωγή μέσω του Διοικητικού του Συμβουλίου ενώ πρόσθεσε ότι ο ΘΟΚ ουσιαστικά δεν ελέγχεται από κανένα.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα ο ΘΟΚ αποφασίζει το ύψος των χορηγήσεων στο ελεύθερο Θέατρο με αποτέλεσμα να ελέγχει τα οικονομικά των θεάτρων τα οποία εξαρτώνται οικονομικά από αυτόν. Αυτή η κατάσταση πραγμάτων, σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα δεν συμβαίνει σε κανένα άλλο κράτος. Επι τούτου, και τα υπόλοιπα θέατρα που ερωτήθηκαν σχετικά από την Υπηρεσία σημείωσαν ότι ο ΘΟΚ ελέγχει τα οικονομικά των ελεύθερων θεάτρων, χωρίς ο ίδιος να ελέγχεται κατά αντίστοιχο τρόπο από κανένα.

Η Επιτροπή σε αυτό το σημείο παραπέμπει στην απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών στην υπόθεση *Schine Chain Theatres Inc v United States*³¹, που αφορούσε καταγγελία εταιρείας που εξασφάλιζε προνόμια για την ίδια και επέβαλλε περιορισμούς στους ανταγωνιστές της που σε άλλη περίπτωση δεν θα ήταν εφικτά, στον τομέα του θεάματος.

Στην εν λόγω απόφαση το Ανώτατο Δικαστήριο, μεταξύ άλλων, κατέληξε ότι η εταιρεία καταχράστηκε τη μονοπωλιακή της δυναμική ούτως ώστε να κερδίσει πλεονεκτήματα και προνόμια τα οποία, σε καθαρά ανταγωνιστική βάση, δεν θα μπορούσε να επιτύχει. Στην προκειμένη περίπτωση σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, η κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης του Θ.Ο.Κ, ενισχύεται από το γεγονός ότι, ο ΘΟΚ λόγω της μεγάλης κρατικής χορηγίας που λαμβάνει έχει την δυνατότητα να μοιράζει μεγάλο αριθμό δωρεάν προσκλήσεων, σε αντίθεση με τα ελεύθερα θέατρα τα οποία λόγω της μειωμένης χορηγίας που λαμβάνουν από το ΘΟΚ, δεν έχουν ανάλογη δυνατότητα και άρα δεν μπορούν να ανταγωνιστούν τον ΘΟΚ επί ίσοις όροις. Είναι αμφίβολο εάν ελλείψει τέτοιας μεγάλης κρατικής χορηγίας ο ΘΟΚ, θα είχε την δυνατότητα να προβαίνει σε τέτοιου είδους δωρεάν παροχές. Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι, ο Θ.Ο.Κ ενοικιάζει στα ελεύθερα θέατρα αίθουσες στο νέο κτίριό του και όπως ανέφερε και η {...} στις απαντήσεις της στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας το ύψος του ενοικίου για παραχώρηση σε επιχορηγούμενα θέατρα των δύο αιθουσών του νέου

---

³¹ Υπόθεση *Schine Chain Theatres Inc v United States*, 334 US 110-Supreme Court 1948.

κτιρίου του Θ.Ο.Κ. και των Αποθηκών είναι αβάστακτο. Η μεγάλη αίθουσα ενοικιάζεται για κάθε παράσταση προς €2.500, η μικρή προς €1.500 και οι αποθήκες προς €265. Δηλαδή, ο ΘΟΚ μέσω των εν λόγω ενεργειών του φαίνεται να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό, αφού αυξάνει την εξάρτηση των άμεσων ανταγωνιστών από τον ίδιο και δεν τους επιτρέπει την άσκηση ανταγωνιστικών πιέσεων, παραβαίνοντας το άρθρο 6(1) του Νόμου.

Η Επιτροπή προτού εξετάσει το άρθρο 7 του Νόμου, το οποίο επικαλέστηκε ο Θ.Ο.Κ, κρίνει σκόπιμο να σημειώσει ότι σύμφωνα με τη νομολογία³² όταν το επιφορτισμένο με υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος πρόσωπο που διαθέτει ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα ασκεί ταυτόχρονα και δραστηριότητες οικονομικής φύσης σε άλλη αγορά, συνιστά επιχείρηση εμπύπτουσα στις απαγορευτικές διατάξεις των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ. Μάλιστα, τα ως άνω είναι ιδιαίτερος κρίσιμα όταν η επιχείρηση ασκεί καταχρηστικά τα προνόμια που διαθέτει σε μία αγορά για να ενισχύσει τη θέση της σε άλλη γειτονική αγορά.³³

Στην υπό εξέταση υπόθεση, ο ΘΟΚ πραγματοποιεί ουσιαστικά μεταφορά ισχύος από την «αγορά» διαχείρισης και παροχής οικονομικών επιχορηγήσεων προς τα ελεύθερα θέατρα και σχήματα στην αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων καθώς ελέγχει την οικονομική δυναμική των ελεύθερων θεάτρων και σχημάτων μέσω της παροχής χορηγήσεων στη βάση του Σχεδίου Θυμέλη, λαμβάνει πληροφόρηση για διάφορες δραστηριότητες των εν λόγω ανταγωνιστών του και εν τέλει διαμοιράζει τις χορηγήσεις χωρίς να υφίσταται ουσιαστικό έλεγχο.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός του ΘΟΚ, ως εκτέθηκε στις θέσεις του αναφορικά με την εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσα παράβαση της Επιτροπής, ότι ο Οργανισμός υπόκειται σε ελέγχους σε σχέση με όλα τα θέματα της δραστηριότητας του και ότι η σχετική αναφορά της Επιτροπής είναι ψευδής, χαρακτηρισμό τον οποίο η Επιτροπή απορρίπτει. Αυτό διότι, η Επιτροπή ανέφερε συγκεκριμένα ότι ο ΘΟΚ δεν υφίσταται κανέναν ουσιαστικό έλεγχο όσον αφορά τον διαμοιρασμό των χορηγήσεων και όσον αφορά την ποιότητα των δικών του παραστάσεων σε αντίθεση με την ποιότητα των παραστάσεων των ιδιωτικών θεάτρων και σχημάτων, την ποιότητα των οποίων ελέγχει ο ίδιος ο ΘΟΚ ο οποίος είναι ταυτόχρονα και ανταγωνιστής τους. Ως εκ τούτου, ο εν λόγω ισχυρισμός του ΘΟΚ απορρίπτεται κατηγορηματικά.

---

³² Υπόθεση British Telecom Απόφαση ΔΕΚ 41/83 της 20/03/1985, Συλλ. 1985, σελ. 873.

³³ Ο.π., σημ. 17, σελ 195.

Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να σημειώσει παρενθετικά ότι ο ΘΟΚ στις θέσεις του επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης της Επιτροπής ισχυρίζεται ότι η μεταφορά ισχύος που του καταλογίζει η Επιτροπή από την «αγορά» στην άλλη αγορά είναι απαράδεκτη καθώς, σύμφωνα με τον ΘΟΚ, η παροχή επιχορηγήσεων ως προνόμιο άσκησης δημόσιας εξουσίας δεν μπορεί να συνιστά «αγορά». Αναφορικά με τον εν λόγω ισχυρισμό, η Επιτροπή σημειώνει καταρχάς ότι το «*theory of harm*» στην παρούσα υπόθεση είναι ακριβώς αυτή η μεταφορά ισχύος που πραγματοποιεί ο ΘΟΚ στην αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων παγιώνοντας την οικονομική του ισχύ και κατ' επέκταση τη δεσπόζουσα θέση του σε αυτή. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι ο ΘΟΚ δεν αρνήθηκε ότι υφίσταται η εν λόγω μεταφορά της οικονομικής ισχύος. Συνεπώς, με βάση τα στοιχεία της έρευνας όπως παρατέθηκαν πιο πάνω και έχοντας υπόψη την προπαρατεθείσα νομολογία, ο ως άνω ισχυρισμός του ΘΟΚ δεν ευσταθεί και απορρίπτεται.

Η Επιτροπή σημειώνει παρενθετικά σε σχέση με τον ισχυρισμό του ΘΟΚ, ότι αν τα ελεύθερα Θέατρα είχαν οποιοδήποτε πρόβλημα με το Σχέδιο Θυμέλη θα έπρεπε να προσφύγουν στο Διοικητικό Δικαστήριο, ότι αυτή διερευνά πιθανές παραβάσεις των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων και πως ενδεχόμενη προσφυγή από μέρους των ελεύθερων θεάτρων στο Διοικητικό Δικαστήριο θα είχε άλλο αντικείμενο.

Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω, η Επιτροπή καταλήγει ότι πλήττεται ο ανταγωνισμός στην αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων, καθώς ο ΘΟΚ παγιώνει τη δεσπόζουσα θέση του χωρίς αυτό να είναι αποτέλεσμα μόνο της δραστηριοποίησής του στη σχετική αγορά σύμφωνα με τους όρους του ανταγωνισμού αλλά και διότι, ο ΘΟΚ είναι σε θέση να ορίζει την οικονομική ισχύ των ανταγωνιστών του, οι οποίοι εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις χορηγίες που αυτός διαμοιράζει, χωρίς ουσιαστικό έλεγχο και ως εκ τούτου αντί υγειούς ανταγωνισμού, τα υπόλοιπα ελεύθερα θέατρα συμπεριλαμβανομένου και του καταγγέλλοντα αντιμετωπίζουν ζημιές και θέματα βιωσιμότητας ως αποτέλεσμα της υπάρχουσας κατάστασης. Παράλληλα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της έρευνας, οι παραστάσεις του ΘΟΚ δεν λαμβάνουν οποιαδήποτε ανάλογη αξιολόγηση προκειμένου να λάβουν επιχορήγηση. Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να σημειώσει ότι επί του συγκεκριμένου ζητήματος, ο καταγγελλόμενος ερωτήθηκε κατ' επανάληψη κατά την προφορική διαδικασία ενώπιον την Επιτροπής με ποιόν τρόπο αξιολογούνται οι δικές τους παραστάσεις χωρίς να δώσει οποιαδήποτε σχετική με το θέμα απάντηση κατά την προφορική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής ή να αποστείλει σχετικά οποιαδήποτε στοιχεία περί τούτου. Ως εκ τούτου, προκύπτει ξεκάθαρα ότι οι παραστάσεις του ΘΟΚ δεν αξιολογούνται

καθ' οιονδήποτε τρόπο προκειμένου να λάβουν επιχορήγηση σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει με τα ελεύθερα θέατρα. [Η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής]

Σε σχέση με τα πιο πάνω, η Επιτροπή επισημαίνει ότι σύμφωνα με την νομολογία των Δικαστηρίων της Ε.Ε, όταν μέτρο καταλογιστέο σε κράτος μέλος παραχωρεί ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα σε επιχείρηση, δημιουργεί κίνδυνο καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσης³⁴ όπως στην προκείμενη περίπτωση.

Επιπρόσθετα, η Επιτροπή εξετάζει κατά πόσο πληρούνται στην παρούσα υπόθεση οι προϋποθέσεις εξαίρεσης από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου στη βάση του άρθρου 7 του Νόμου, ως ο ισχυρισμός του καταγγελλομένου. Η Επιτροπή σημειώνει ότι στην παρούσα υπόθεση προκύπτει ότι ο ΘΟΚ είναι επιφορτισμένος από το κράτος με το αποκλειστικό δικαίωμα να διαμοιράζει χορηγίες στα ελεύθερα θέατρα. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι όταν επιχείρηση είναι επιφορτισμένη με την άσκηση δραστηριοτήτων που πηγάζουν από πράξη δημόσιας αρχής μπορεί να θεωρηθεί ότι η εν λόγω επιχείρηση είναι επιφορτισμένη με την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.³⁵ Εξάλλου και ο ίδιος ο ΘΟΚ σημείωσε ότι είναι επιφορτισμένος με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, στις απαντήσεις του στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Νόμου: «7.-(1) Οι διατάξεις του παρόντος Νόμου δεν εφαρμόζονται –

[...]

(β) σε επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή που έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου, κατά το μέτρο που η εφαρμογή των διατάξεων αυτών εμποδίζει νομικά ή πραγματικά την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί από το Δημόσιο.

(2) Για τους σκοπούς της παραγράφου (β) του εδαφίου (1), τεκμαίρεται ότι η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου εμποδίζει νομικά ή πραγματικά την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής των αναφερόμενων επιχειρήσεων όταν δεν υπάρχει οικονομικός ή τεχνικός τρόπος στη διάθεση αυτών των επιχειρήσεων, ο οποίος να συνάδει με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου και να επιτρέπει την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που έχει ανατεθεί σε αυτές τις επιχειρήσεις από το Δημόσιο.

³⁴ C-380/05 Centro Europa 7, σκ.60 και C-179/90 Merci convenzionali porto di Genova, Συλλ 1991, σ. I-5889, σκ.16, 17.

³⁵ Ο.π., σημ. 13, σκ. 44-47.

(3) Το βάρος απόδειξης ότι συμφωνίες ή επιχειρήσεις εκπίπτουν του πεδίου εφαρμογής του παρόντος Νόμου δυνάμει του εδαφίου (1) βαραίνει τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που επικαλούνται το εν λόγω εδάφιο.

(4) Η Επιτροπή δύναται να αποφασίσει ότι συμφωνία ή επιχείρηση, αναφορικά με την οποία γίνεται επίκληση του εδαφίου (1), δεν πληροί τις προϋποθέσεις τις οποίες προβλέπει το εν λόγω εδάφιο. Ενόσω υφίσταται τέτοια απόφαση της Επιτροπής σε ισχύ, η σχετική συμφωνία ή επιχείρηση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Νόμου.».

Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι η εφαρμογή των διατάξεων του Νόμου σε επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ισχύει μόνο κατά το μέτρο που δεν εμποδίζει νομικά ή πραγματικά την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί από το Δημόσιο.³⁶ Περαιτέρω, οι διατάξεις του Νόμου δεν εφαρμόζονται όταν δεν υπάρχει οικονομικός ή τεχνικός τρόπος στη διάθεση των εν λόγω επιχειρήσεων που να συνάδει με τις διατάξεις του Νόμου και ταυτόχρονα να επιτρέπει και την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής τους. Σημειώνεται ότι η Επιτροπή δύναται να κρίνει ότι μία επιχείρηση δεν πληρεί τις προϋποθέσεις του ως άνω άρθρου και άρα να εφαρμόζονται οι απαγορευτικές διατάξεις του Νόμου.

Στην παρούσα υπόθεση, η Επιτροπή σημειώνει ότι ο ΘΟΚ δεν επέλεξε το λιγότερο επαχθές μέτρο, ήτοι δεν επέλεξε τον οικονομικό ή τεχνικό τρόπο ο οποίος θα μπορούσε να συνάδει με τις διατάξεις του Νόμου. Ένα τέτοιο μέτρο θα μπορούσε να συνίσταται σε μία αμιγώς τεχνική και παντελώς ανεξάρτητη Επιτροπή, η οποία θα λαμβάνει τις σχετικές αποφάσεις επί των επιχορηγήσεων και η οποία δεν θα είναι σε θέση να μεταφέρει τη σχετική πληροφόρηση για τους άμεσους ανταγωνιστές του ΘΟΚ στη διεύθυνσή του. Αντί αυτού, όπως διαφαίνεται από τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου, τις τελικές αποφάσεις για την παροχή των χορηγήσεων και το ύψος αυτών λάμβανε το Διοικητικό Συμβούλιο του ΘΟΚ. Είναι αξιοσημείωτο και επαναλαμβάνεται ότι ο ΘΟΚ είχε απαντήσει σε ερώτημα της Υπηρεσίας αναφορικά με τον τρόπο και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων του ΘΟΚ για το ποια θέατρα λαμβάνουν επιχορηγήσεις και το ύψος αυτών τα εξής σχετικά:

---

³⁶ Απόφαση ΕΠΑ 25/2012 Καταγγελία Γεώργιου Στυλιανού αναφορικά με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

«Ως προς τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, πρέπει καταρχάς να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τον περί Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου Νόμο, τελικό όργανο που λαμβάνει όλες τις αποφάσεις είναι το Διοικητικό του Συμβούλιο, το οποίο ως συλλογικό διοικητικό όργανο διέπεται από το δημόσιο δίκαιο ως προς τη λειτουργία και τις αποφάσεις του και ως εκ τούτου, διέπεται από τον περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο 159(Ι)/1999.

Σύμφωνα με το Σχέδιο ΘΥΜΕΛΗ, η διαδικασία λήψης απόφασης είναι η ακόλουθη: Η Επιτροπή Θεατρικής Ανάπτυξης (υποεπιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου) εξετάζει τις αιτήσεις και τα στοιχεία που υποβάλλονται από επαγγελματικούς Θεατρικούς Φορείς και Ομάδες. Όπως μπορεί κάποιος εύκολα να παρατηρήσει από το έντυπο αίτησης (παρατίθεται ως Παράρτημα 3), παρέχεται η ευκαιρία σε κάθε φορέα ή ομάδα να παρουσιάσει αναλυτικά τα στοιχεία που χρειάζονται, αλλά και ακόμα, να αξιολογήσει το ίδιο την επίδοση του και να εισηγηθεί ποσοστό που θα πρέπει να λάβει για το κάθε κριτήριο.

Το Τμήμα Θεατρικής Ανάπτυξης, που αποτελείται από δύο εργαζόμενους στον Οργανισμό, διαχειρίζεται τα στοιχεία και λειτουργεί υποστηρικτικά στην Επιτροπή, προκειμένου να υπάρχει σωστή τήρηση αρχείων, ταξινόμηση των στοιχείων που υποβάλλονται και παροχή οποιασδήποτε διευκόλυνσης στην Επιτροπή Ανάπτυξης.

Η Επιτροπή Ανάπτυξης, αφού επεξεργαστεί τις αιτήσεις, αποστέλλει εισήγηση στην ολομέλεια του Διοικητικού Συμβουλίου για έγκριση, προκειμένου να διαπιστωθεί η σωστή εφαρμογή του Σχεδίου και η επιχορήγηση των παραγωγών που συγκέντρωσαν τις μεγαλύτερες βαθμολογίες.

Ακολούθως, οι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου για επιχορηγήσεις άλλων θεατρικών φορέων, σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, (επισυνάπτεται ως Παράρτημα 4), αποστέλλονται για έγκριση στον αρμόδιο Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού.».

Η Επιτροπή σημειώνει ότι από τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι ο ΘΟΚ δεν επέλεξε το λιγότερο επαχθές μέτρο, που θα μπορούσε να συνάδει με τις διατάξεις του Νόμου. Συνεπώς, το Διοικητικό Συμβούλιο του ΘΟΚ, το οποίο λαμβάνει όλες τις σχετικές αποφάσεις, είναι σε θέση να λαμβάνει άμεση και αναλυτική πληροφόρηση για την επικείμενη δραστηριότητα των άμεσων ανταγωνιστών του, ήτοι των ιδιωτικών θεάτρων, στην αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων, στρεβλώνοντας έτσι τον ανταγωνισμό κατά προφανή τρόπο.

Σύμφωνα με τον ΘΟΚ, στις θέσεις του επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης, τα συμπεράσματα που εξάγονται από την Επιτροπή στην Έκθεση Αιτίασης αναφορικά με την Επιτροπή Αξιολόγησης Παραστάσεων εδράζονται σε πληροφόρηση που η Επιτροπή έλαβε από την ιστοσελίδα του ΘΟΚ, η οποία όμως ισχύει για το 2018 και δεν ίσχυε για τα έτη 2015 και 2016 όταν υποβλήθηκε η καταγγελία. Συγκεκριμένα, ο ΘΟΚ σημειώνει ότι σύμφωνα με το σχέδιο ΘΥΜΕΛΗ στην αρχική του μορφή το 2015 όλα τα μέλη της εν λόγω Επιτροπής εκλέγονταν από τα ιδιωτικά θέατρα. Σημειώνεται ότι ο ΘΟΚ επισύναψε το Σχέδιο Θυμέλη όπως ίσχυε κατά τα έτη 2015-2016 σε επιστολή του ημερομηνίας 16/10/2018 προς την Επιτροπή.

Αναφορικά με τον ως άνω ισχυρισμό, η Επιτροπή σημειώνει καταρχάς ότι κατά την πραγματοποιηθείσα έρευνα στην ιστοσελίδα του ΘΟΚ ανευρέθηκε Ανακοίνωση, η οποία επισυνάφθηκε ως παράρτημα στο Σημείωμα της Υπηρεσίας, σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή Αξιολόγησης Παραστάσεων εκλέγεται μερικώς (τρία από τα έξι μέλη) από τους θεατρικούς φορείς και τα υπόλοιπα τρία διορίζονται απευθείας από τον ΘΟΚ. Η εν λόγω Ανακοίνωση δεν έφερε ημερομηνία ισχύος ή δημοσίευσης και συνεπώς είχε θεωρηθεί ότι ήταν η ισχύουσα διαδικασία επιλογής μελών. Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να διευκρινίσει ότι η σχετική αναφορά της στην Έκθεση Αιτιάσεων ήταν σαφής και στόχευε στο να θίξει την ανάγκη να μην λαμβάνει πληροφόρηση ο ΘΟΚ για τους ανταγωνιστές του, λαμβάνοντας ένα λιγότερο επαχθές μέτρο. Σε καμία όμως περίπτωση δεν αναιρούνται τα συμπεράσματα της Επιτροπής αφού, όπως προαναφέρθηκε, σε κάθε περίπτωση, το Διοικητικό Συμβούλιο του ΘΟΚ είναι αυτό το οποίο λαμβάνει όλες τις τελικές αποφάσεις και άρα είναι σε θέση να λαμβάνει άμεση και αναλυτική πληροφόρηση για την επικείμενη δραστηριότητα των άμεσων ανταγωνιστών του στη σχετική αγορά.

Η Επιτροπή σημειώνει παρενθετικά ότι όπως διαφαίνεται από τις απαντήσεις του ΘΟΚ σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, η αξιολόγηση του κριτηρίου «Ποιότητα εργασίας / καλλιτεχνικό αποτέλεσμα (Γνωμοδότηση Επιτροπής επί των παραγωγών της τελευταίας αίτησης του Φορέα)», πραγματοποιούνταν από την Επιτροπή Αξιολόγησης Παραστάσεων και αφορούσε ποσοστό 25% επί της συνολικής βαθμολογίας.³⁷

Επιπρόσθετα, στη βάση των ενώπιον της Επιτροπής στοιχείων, προκύπτει ότι ο ΘΟΚ ανακοινώνει τα αποτελέσματα του Σχεδίου ΘΥΜΕΛΗ και με αυτό τον τρόπο καθοδηγεί ουσιαστικά το κοινό ως προς το ποιες παραστάσεις θεωρούνται από τους ειδικούς ως οι καλύτερες και ποιες όχι. Αντιθέτως, οι παραστάσεις του ΘΟΚ δεν λαμβάνουν

---

³⁷ Βλ. απαντήσεις του ΘΟΚ ημερομηνίας 16/01/2017 στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας.

αντίστοιχη κριτική και αξιολόγηση με αποτέλεσμα το κοινό να μην μπορεί να συγκρίνει τις παραστάσεις μεταξύ τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να πλήττονται τα ελεύθερα θέατρα. Σημειώνεται η αναφορά του καταγγέλλοντα ότι επειδή η χρηματοδότηση γίνεται ανά παράσταση λαμβάνουν λιγότερα χρήματα σε σχέση με το παρελθόν και ότι το εν λόγω μέτρο που εφαρμόζει ο ΘΟΚ εξισώνει για σκοπούς χρηματοδότησης/χορηγιών θεατρικούς οργανισμούς με διάφορα σχήματα τα οποία ενδεχομένως να ανεβάζουν περιστασιακά παραστάσεις. Ταυτόχρονα, όπως προαναφέρθηκε, ο ΘΟΚ λαμβάνει πλήρη χρηματοδότηση τόσο για τις παραστάσεις του όσο και για τα διάφορα λειτουργικά του έξοδα. Τα πιο πάνω οδηγούν σε στρέβλωση της αγοράς προς ζημία των ανταγωνιστών του ΘΟΚ, δηλαδή των ελεύθερων θεάτρων. Ως εκ τούτου, δεν ισχύει η θέση του ΘΟΚ, ότι εντάσσεται στην εξαίρεση του άρθρου 7(1)(β) του Νόμου.

Αναφορικά με το υπό εξέταση «μέτρο» στην παρούσα περίπτωση, όπως αναφέρει, μεταξύ άλλων, ο καταγγέλλων, τα κριτήρια βαθμολόγησης του Σχεδίου Θυμέλη έχουν σημαντικές ελλείψεις όπως ο αριθμός των παραστάσεων, ενώ δεν δίνεται αρκετή βαρύτητα στην ποιότητα ούτε στην υποδομή. Σύμφωνα με το {...}, τα κριτήρια βαθμολόγησης των θεατρικών παραστάσεων του σχεδίου Θυμέλη είναι *«απαράδεκτα, υποκειμενικά, αντιδεδοντολογικά και εχθρικά προς τα 4 μεγάλα ελεύθερα θέατρα»*, προσθέτοντας μεταξύ άλλων ότι το κριτήριο της ποσότητας εργασίας/καλλιτεχνικού αποτελέσματος δεν είναι δυνατό να αξιολογείται από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΘΟΚ και ότι τα κριτήρια του εν λόγω σχεδίου θα έπρεπε να υποδιαιρεθούν σε περισσότερες επιμέρους κατηγορίες. Για το ίδιο κριτήριο το {...} ανέφερε ότι είναι *«μη μετρήσιμο κριτήριο και υπάρχει περιθώριο υποκειμενικής αξιολόγησης»*. Το {...} πρόσθεσε επίσης, μεταξύ άλλων, ότι το σχέδιο Θυμέλη είναι άδικο για θέατρα με 20-30 χρόνια λειτουργίας, δυσλειτουργικό και με βαρύτητα υποκειμενικών κριτηρίων. Επίσης και η {...} σημείωσε ότι τα πλείστα κριτήρια του σχεδίου Θυμέλη δεν είναι ούτε ορθά ούτε ικανοποιητικά. Ιδίως αναφορικά με το κριτήριο αξιολόγησης *«ποιότητα εργασίας/καλλιτεχνικό αποτέλεσμα»* σημείωσε ότι είναι εντελώς υποκειμενικό και έχει μεγάλη βαρύτητα.

Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι σκοπός του άρθρου 7 του Νόμου είναι να διασφαλίζεται η εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που αναλαμβάνουν ορισμένες επιχειρήσεις από το Κράτος, με όσο το δυνατό μικρότερο κίνδυνο περιορισμού του ανταγωνισμού. Είναι για αυτό το λόγο που το άρθρο 7 του Νόμου, αναφέρει ουσιαστικά ότι πρέπει να εξαντλείται η δυνατότητα το μέτρο να είναι συμβατό με τις διατάξεις του Νόμου.

Η Επιτροπή θεωρεί επιπρόσθετα ότι μέσα από τη διαχείριση και παροχή οικονομικών επιχορηγήσεων, ο ΘΟΚ αποκτά ευαίσθητες πληροφορίες που αφορούν τους ανταγωνιστές του στην αγορά παραγωγής θεατρικών παραστάσεων όπως, ποιες παραστάσεις προγραμματίζουν τα άλλα θεατρικά σχήματα και ποιους ηθοποιούς θα εργοδοτήσουν, καθώς επίσης αποκτά γνώση της οικονομικής κατάστασης τους αφού ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων των άλλων θεατρικών σχημάτων γίνεται από τον Λογιστή του ΘΟΚ. Τα πιο πάνω θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί αν ο ΘΟΚ δημιουργούσε «*Τείχη Προστασίας*» (*Chinese Walls*), ώστε αυτή η ευαίσθητη πληροφόρηση να μην περνά στον ίδιο π.χ. παντελώς ανεξάρτητη επιτροπή αξιολόγησης και έλεγχου των οικονομικών καταστάσεων από ανεξάρτητους οίκους, οι οποίοι θα μπορούσαν να παρουσιάζουν τις εκθέσεις τους.

Με βάση τα πιο πάνω, η Επιτροπή καταλήγει ομόφωνα ότι ο ΘΟΚ δεν πληροί τις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 7 του Νόμου και άρα εφαρμόζονται οι διατάξεις του Νόμου στην περίπτωση του ΘΟΚ, ως η προαναφερθείσα ανάλυση του ζητήματος.

Υπό το φως των ανωτέρω, η Επιτροπή, έχοντας αξιολογήσει όλα τα ενώπιον της στοιχεία τα οποία είναι καταχωρισμένα στον διοικητικό φάκελο, συμπεριλαμβανομένων και των γραπτών και προφορικών θέσεων όλων των μερών, ομόφωνα αποφασίζει ότι στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου από μέρους του ΘΟΚ, καθώς προέβη σε καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης του στη σχετική αγορά ως αποτέλεσμα της διττής του ιδιότητας ως αρμοδίου για την εφαρμογή του σχεδίου Θυμέλη και ως δραστηριοποιούμενου στην αγορά παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων στην Κυπριακή Δημοκρατία και ότι δεν απέδειξε ότι τυγχάνει εξαίρεσης βάσει του Άρθρου 7 του Νόμου.

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΤΙΜΟ

Η Επιτροπή σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24(1) του Νόμου, για κάθε παράβαση των άρθρων 3 ή/και 6 του Νόμου, την οποία διαπράττουν επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, δύναται με απόφασή της να λαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα μέτρα:

«(α) να επιβάλλει διοικητικά πρόστιμα ανερχόμενα, ανάλογα με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης -

(i) μέχρι το δέκα τοις εκατόν του κύκλου εργασιών της επιχείρησης, ή

(ii) μέχρι το άθροισμα του δέκα τοις εκατόν του κύκλου εργασιών κάθε επιχείρησης που είναι μέλος της παραβαίνουσας ένωσης επιχειρήσεων,

ο οποίος κύκλος εργασιών πραγματοποιήθηκε κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

Νοείται ότι η Επιτροπή δύναται να απαλλάξει και/ή να μειώσει το ύψος του διοικητικού προστίμου που θα επιβάλλετο σε μια επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων, σύμφωνα με κριτήρια και προϋποθέσεις που καθορίζονται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 46, εάν η εν λόγω επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων συνεργαστεί και/ή παρέχει τέτοια συνδρομή ή αποδεικτικό υλικό που υποβοηθά την Επιτροπή στην απόδειξη της παράβασης·

(β) να υποχρεώνει τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων όπως εντός ταχθείσας προθεσμίας τερματίσουν τη διαπιστωθείσα παράβαση και αποφύγουν επανάληψη στο μέλλον· σε περίπτωση που η παράβαση τερματισθεί πριν από την έκδοση της απόφασης της Επιτροπής, η Επιτροπή δύναται να καταδικάσει με αναγνωριστική απόφασή της την παράβαση·

(γ) να επιβάλλει όρους και μέτρα συμπεριφοράς και/ή διορθωτικού χαρακτήρα, ανάλογα με τη διαπραχθείσα παράβαση, τα οποία είναι αναγκαία για την παύση της εν λόγω παράβασης·

(δ) σε περίπτωση κατά την οποία οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων δεν συμμορφώνονται με την εκδοθείσα δυνάμει των παραγράφων (β) και (γ) απόφαση της Επιτροπής, η Επιτροπή δύναται να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο μέχρι πέντε τοις εκατόν (5%) του μέσου ημερήσιου κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος για κάθε ημέρα συνέχισης της παράβασης.».

Ως αναφέρεται στο άρθρο 42(1) του Νόμου, «Τα διοικητικά πρόστιμα για παραβάσεις των διατάξεων του παρόντος Νόμου και/ή των Άρθρων 101 ΣΛΕΕ και/ή 102 ΣΛΕΕ επιβάλλονται από την Επιτροπή με δεόντως αιτιολογημένη απόφαση, κατόπιν διεξαγωγής δέουσας έρευνας κι αφού ληφθεί υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης σε κάθε περίπτωση.».

Περαιτέρω σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 42(2) του Νόμου, «Προτού επιβάλει διοικητικό πρόστιμο, η Επιτροπή ειδοποιεί την επηρεαζόμενη επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων ή πρόσωπο, για την πρόθεσή της να επιβάλει το διοικητικό πρόστιμο, ενημερώνοντας την εν λόγω επιχείρηση ή την ένωση επιχειρήσεων ή το πρόσωπο για τους λόγους για τους οποίους προτίθεται να ενεργήσει τοιουτοτρόπως και παρέχοντας

στην εν λόγω επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων ή πρόσωπο το δικαίωμα υποβολής παραστάσεων, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας τριάντα ημερών.».

Η Επιτροπή απέστειλε στον ΘΟΚ επιστολή ημερομηνίας 15/01/2019 με την οποία τον ειδοποίησε περί της πρόθεσής της να του επιβάλει διοικητικό πρόστιμο, ενημερώνοντάς τον συνάμα για τους λόγους που προτίθετο να ενεργήσει τοιουτοτρόπως και δίδοντάς του δικαίωμα να υποβάλει γραπτές παραστάσεις.

Ο ΘΟΚ υπέβαλε τις γραπτές του παραστάσεις επί της πρόθεσης της Επιτροπής να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο με επιστολή του ημερομηνίας 14/02/2019.

Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να επισημάνει ότι σε συνεδρία της ημερομηνίας 26/02/2019, εστίασε την προσοχή της στις γραπτές παραστάσεις του ΘΟΚ αναφορικά με την πρόθεση επιβολής διοικητικού προστίμου από μέρους της Επιτροπής καθώς και στα στοιχεία του διοικητικού φακέλου και έκρινε ότι απαιτούνταν οι εξελεγμένοι λογαριασμοί του ΘΟΚ για το οικονομικό έτος 2018, ήτοι για το προηγούμενο της απόφασης της Επιτροπής οικονομικό έτος.

Συγκεκριμένα, η Επιτροπή σημείωσε ότι στην απόφαση *Almamet* του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής «Γεν.ΔΕΕ») επισημάνθηκε ότι «προηγούμενο οικονομικό έτος» υπό την έννοια του άρθρου 23(2) του Κανονισμού 1/2003 του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (στο εξής «Κανονισμός 1/2003») ³⁸ σημαίνει κατά κανόνα το τελευταίο ολοκληρωμένο οικονομικό έτος για κάθε μία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις κατά την ημερομηνία λήψης της απόφασης.³⁹

Περαιτέρω, το ΔΕΕ στην απόφαση *Britannia*⁴⁰ ανέφερε ότι: «[...] το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε νομική πλάνη όταν έκρινε ότι η Επιτροπή μπορούσε να αναφερθεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 15, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 17, στην τελευταία πλήρη εταιρική χρήση πριν από την έκδοση της επίμαχης αποφάσεως, δηλαδή στη χρήση που έληξε στις 30 Ιουνίου 1996.». Ως εκ τούτου, το ΔΕΕ επανέλαβε

³⁸ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1/2003 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 16ης Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1).

³⁹Case T-410/09, *Almamet GmbH Handel mit Spänen und Pulvern aus Metall vs European Commission*, para. 213.

⁴⁰ Case C-76/06 P, *Britannia Alloys & Chemicals Ltd vs Commission of the European Communities*, παρα. 32.

ότι ο κύκλος εργασιών που λαμβάνεται υπόψη αφορά το προηγούμενο οικονομικό έτος από το έτος λήψης απόφασης για επιβολή διοικητικού προστίμου.

Επισημαίνεται ότι και στην απόφαση του Γεν.ΔΕΕ *Gütermann*⁴¹ επισημάνθηκε στο ίδιο πλαίσιο ότι: «Εξάλλου, επιβάλλεται η υπογράμμιση ότι η «προηγούμενη διαχειριστική περίοδος» κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003 αναφέρεται, κατ' αρχήν, στην τελευταία πλήρη διαχειριστική περίοδο κάθε μιας από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως».

Η Επιτροπή έκρινε επίσης σκόπιμο να επισημάνει ότι το ίδιο πλαίσιο ερμηνείας του άρθρου του άρθρου 23(2) του Κανονισμού 1/2003 αλλά και του προϊσχύοντος αυτού άρθρου 15(2) του Κανονισμού 17 του Συμβουλίου (στο εξής Κανονισμός 17)⁴² απαντάται και στη θεωρία. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον *Van Bael*,⁴³ στην πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ο όρος «προηγούμενο οικονομικό έτος» αναφέρεται στο προηγούμενο έτος της λήψης απόφασης για επιβολή προστίμου.

Επίσης, η Επιτροπή σημείωσε ότι σύμφωνα με τη νομολογία και τη θεωρία, σε περίπτωση που μία επιχείρηση δεν είχε πραγματοποιήσει κύκλο εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος, τότε μπορεί να ληφθεί υπόψη από την Επιτροπή προγενέστερο οικονομικό έτος.⁴⁴ Σύμφωνα και με τον *Van Bael*,⁴⁵ κατ' εξαίρεση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να ανατρέξει σε προγενέστερο έτος σε περίπτωση που η εμπλεκόμενη επιχείρηση δεν είχε πραγματοποιήσει κύκλο εργασιών κατά το αμέσως προηγούμενο της απόφασης έτος.

Εν συνεχεία, η Επιτροπή προχώρησε και εξέτασε ενδελεχώς τις θέσεις του ΘΟΚ επί της πρόθεσης επιβολής διοικητικού προστίμου από την Επιτροπή, και καταγράφει συνοπτικά τις κυριότερες εξ αυτών πιο κάτω:

- Ο ΘΟΚ εμμένει στις θέσεις του ότι δεν υφίσταται καμία παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού, τις οποίες υιοθέτησε και επανέλαβε.

---

⁴¹ Joined Cases T-456/05 and T-457/05 *Gütermann and Zwicky v Commission* [2010] ECR II-1443, παρα. 80.

⁴² Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962 (στο εξής Κανονισμός 17)⁴² πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ] (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25).

⁴³ *Van Bael*, I. (2011). *Due Process in EU Competition Proceedings*. Wolters Kluwer International. Σελ. 226.

⁴⁴ Βλ. ενδεικτικά *Case C-76/06 P, Britannia Alloys & Chemicals Ltd vs Commission of the European Communities*.

⁴⁵ Ο.π. σημ. 6.

- Ο ΘΟΚ θεωρεί ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της τίποτα από όσα έχει θέσει ο ΘΟΚ ενώπιόν της ή/και τα απορρίπτει με αναιτιολόγητο και ατεκμηρίωτο τρόπο. Ο ΘΟΚ θεωρεί ότι ο πολιτισμός και ειδικότερα το θέατρο δεν μπορούν να κρίνονται με του ίδιους όρους που κρίνονται επιχειρήσεις και σημείωσε ότι η απόφαση της Επιτροπής θα πλήξει τα ιδιωτικά θέατρα αντί να τα ωφελήσει, τα οποία δεν θεωρεί ότι ανταγωνίζονται.
- Σύμφωνα με τον ΘΟΚ, από τις διατάξεις των άρθρων 24 και 42(1) του Νόμου προκύπτει ότι η Επιτροπή έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια τόσο ως προς την απόφαση επιβολής ή μη διοικητικού προστίμου όσο και ως προς το ύψος του προστίμου, ενώ δεν υπάρχει υποχρέωση να το επιβάλει.
- Περαιτέρω, ο ΘΟΚ πρόσθεσε ότι ο Νόμος προβλέπει την εξουσία της Επιτροπής για επιβολή προστίμου για παράβαση του άρθρου 6, ως θέμα αυστηρής ευθύνης των επιχειρήσεων υπό την έννοια ότι δεν απαιτείται να διαπιστωθεί πρόθεση παράβασης ή έστω αμέλεια ως προς την ισχυριζόμενη κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης και άρα οι εθνικές διατάξεις είναι αυστηρότερες από τον Κανονισμό 1/2003 του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2002 (στο εξής ο «Κανονισμός»). Σύμφωνα με τον ΘΟΚ θα πρέπει εντούτοις να συνεκτιμηθεί το γεγονός ότι η επιβολή προστίμου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι δυνατή μόνο εφόσον οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων διαπράττουν παράβαση των διατάξεων του άρθρου 81 ή 82 της ΣΛΕΕ (νυν άρθρα 101 και 102) εκ προθέσεως ή εξ αμελείας. Επομένως, σύμφωνα με τον ΘΟΚ, το στοιχείο της πρόθεσης ή αμελείας, είναι καθοριστικό για την επιβολή προστίμου, το βάρος της απόδειξης της οποίας έχει στη συγκεκριμένη περίπτωση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Σύμφωνα με τον ΘΟΚ, η Επιτροπή θα έπρεπε σε κάθε περίπτωση να λάβει υπόψη κατά πόσο υπήρχε εκ προθέσεως ή εξ αμελείας παράβαση υπό το φως των όσων ισχύουν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Εν συνεχεία, ο ΘΟΚ ανέφερε ότι η Επιτροπή δεσμεύεται από τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου και τη σχετική νομολογία και θεωρία. Σύμφωνα με τον περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο, τα μέτρα του διοικητικού καταναγκασμού εκ μέρους της διοίκησης δεν πρέπει να υπερβαίνουν το απολύτως αναγκαίο για την εκτέλεση της πράξης, ενώ εκεί και όπου η διοίκηση δρα στη βάση διακριτικής ευχέρειας έχει νομική υποχρέωση να την ασκήσει σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής διοίκησης, υπό το φως των περιστάσεων της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης, ώστε να αποφεύγονται ανεπιεικείς και άδικες λύσεις

και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Σημείωσε επίσης, μεταξύ άλλων, ότι και η ίδια η Επιτροπή έχει αναφέρει ότι δύναται να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο όταν κρίνει πως αποτελεί το ενδεδειγμένο για την περίπτωση κυρωτικό και αποτρεπτικό μέτρο, παραπέμποντας στην απόφαση 19/2013 της Επιτροπής.

Αξιολόγηση της Επιτροπής

Η Επιτροπή, προτού προχωρήσει στην αξιολόγηση των ως άνω παραστάσεων που υποβλήθηκαν από τον καταγγελλόμενο επισημαίνει καταρχάς ότι, πέραν της επιβολής διοικητικού προστίμου, στις περιπτώσεις αποδεδειγμένων παραβάσεων του Νόμου, επιδίωξή της είναι η εφαρμογή μιας πολιτικής στον τομέα του ανταγωνισμού στη βάση των αρχών που ο Νόμος θεσπίζει και η ενθάρρυνση των επιχειρήσεων προς την τήρηση των αρχών αυτών.⁴⁶ Προς τούτο, η επιβολή διοικητικού προστίμου αποθαρρύνει άλλες επιχειρήσεις από το να υιοθετούν παρόμοιες καταχρηστικές συμπεριφορές.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι, σε αντίθεση με όσα ισχυρίζεται ο καταγγέλλων, έλαβε υπόψη της όλα τα στοιχεία και δεδομένα του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, μεταξύ των οποίων, και τα όσα έθεσε ο ΘΟΚ ενώπιον της Επιτροπής, τα οποία αξιολόγησε σύμφωνα με τον Νόμο. Ειδικότερα, η Επιτροπή σημειώνει ότι στην παρούσα υπόθεση δεν κρίνεται ο «πολιτισμός» ή το «θέατρο» αόριστα όπως εξυπνοεί ο καταγγελλόμενος αλλά συγκεκριμένες καταχρηστικές συμπεριφορές και/ή πρακτικές του ΘΟΚ.

Η Επιτροπή σημειώνει καταρχάς ότι πράγματι, όπως παραδέχεται και ο ΘΟΚ, ο Κανονισμός 1/2003 επιτρέπει στα κράτη μέλη να έχουν αυστηρότερους κανόνες ανταγωνισμού. Αναφορικά με τον ισχυρισμό του ΘΟΚ ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να λάβει υπόψη κατά πόσο υπήρχε εκ προθέσεως ή εξ αμελείας παράβαση υπό το φως των όσων ισχύουν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σημειώνεται καταρχάς ότι ο εθνικός Νόμος δεν προβλέπει τέτοια υποχρέωση. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι στην παρούσα υπόθεση, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 102 ΣΛΕΕ αλλά μόνο οι εθνικές διατάξεις, ήτοι το άρθρο 6(1) του Νόμου.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 24 του Νόμου «Για κάθε παράβαση των άρθρων 3 και/ή 6 και/ή των Άρθρων 101 ΣΛΕΕ και/ή 102 ΣΛΕΕ την οποία διαπράττουν

---

⁴⁶ Απόφαση Δικαστηρίου της 28^{ης} Ιουνίου 2005, Dansk Rorindustri A/S e.a. κατά της Επιτροπής, C-189/02 P, C-202/02 P και C-213/02 P, σημείο 172.

επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, η Επιτροπή δύναται, με απόφασή της, να λαμβάνει τα ακόλουθα μέτρα:

(α) να επιβάλλει διοικητικά πρόστιμα ανερχόμενα, ανάλογα με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης -

(i) μέχρι το δέκα τοις εκατόν του κύκλου εργασιών της επιχείρησης, ή

(ii) μέχρι το άθροισμα του δέκα τοις εκατόν του κύκλου εργασιών κάθε επιχείρησης που είναι μέλος της παραβαίνουσας ένωσης επιχειρήσεων,

ο οποίος κύκλος εργασιών πραγματοποιήθηκε κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

Νοείται ότι η Επιτροπή δύναται να απαλλάξει και/ή να μειώσει το ύψος του διοικητικού προστίμου που θα επιβάλλετο σε μια επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων, σύμφωνα με κριτήρια και προϋποθέσεις που καθορίζονται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 46, εάν η εν λόγω επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων συνεργαστεί και/ή παρέχει τέτοια συνδρομή ή αποδεικτικό υλικό που υποβοηθά την Επιτροπή στην απόδειξη της παράβασης·

(β) να υποχρεώνει τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων όπως εντός ταχθείσας προθεσμίας τερματίσουν τη διαπιστωθείσα παράβαση και αποφύγουν επανάληψη στο μέλλον· σε περίπτωση που η παράβαση τερματισθεί πριν από την έκδοση της απόφασης της Επιτροπής, η Επιτροπή δύναται να καταδικάσει με αναγνωριστική απόφασή της την παράβαση·

(γ) να επιβάλλει όρους και μέτρα συμπεριφοράς και/ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, ανάλογα με τη διαπραχθείσα παράβαση, τα οποία είναι αναγκαία για την παύση της εν λόγω παράβασης·

(δ) σε περίπτωση κατά την οποία οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων δεν συμμορφώνονται με την εκδοθείσα δυνάμει των παραγράφων (β) και (γ) απόφαση της Επιτροπής, η Επιτροπή δύναται να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο μέχρι πέντε τοις εκατόν (5%) του μέσου ημερήσιου κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος για κάθε ημέρα συνέχισης της παράβασης.».

Εξάλλου, ο πιο πάνω ισχυρισμός του καταγγελλόμενου δεν είναι ορθός και/ή η ερμηνεία που επιχείρησε να δώσει στο άρθρο 23(2) του Κανονισμού 1/2003 δεν είναι ορθή. Αυτό διότι το άρθρο 23(2) του Κανονισμού 1/2003 προβλέπει ότι «Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλλει σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμα, σε περίπτωση που αυτές, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας: α) διαπράττουν

παράβαση των διατάξεων του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης [...]». Συνεπώς, είναι σαφές από την παραπάνω διάταξη ότι η φράση «εκ προθέσεως ή εξ αμελείας» καταδεικνύει ακριβώς ότι δεν ουσιαστικό το πώς συντελέστηκε η παράβαση για σκοπούς επιβολής διοικητικού προστίμου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ως εκ τούτου, σε κάθε περίπτωση, δεν θα άλλαζαν τα συμπεράσματα της Επιτροπής ως προς την επιβολή του διοικητικού προστίμου στον καταγγελλόμενο. [Η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής]

Σε σχέση με τον ισχυρισμό του καταγγελλόμενου ότι η Επιτροπή οφείλει να λαμβάνει υπόψη την αρχή της αναλογικότητας, η Επιτροπή σημειώνει ότι σε κάθε περίπτωση, λαμβάνει υπόψη της και εφαρμόζει την αρχή της αναλογικότητας σε όλα τα στάδια της ενώπιόν της διαδικασίας και ιδίως κατά το στάδιο της επιβολής διοικητικού προστίμου και/ή άλλων μέτρων.

Ειδικότερα, η Επιτροπή σημειώνει ότι ενεργεί σύμφωνα με το άρθρο 42(1) του Νόμου και επιβάλλει διοικητικά πρόστιμα με δεόντως αιτιολογημένη απόφαση, κατόπιν διεξαγωγής δέουσας έρευνας και αφού ληφθεί υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης, ως επιτάσσει ο Νόμος. Εν προκειμένω, η απόφαση της Επιτροπής είναι πλήρως και δεόντως αιτιολογημένη, ενώ έχει προηγηθεί η δέουσα προκαταρκτική έρευνα της υπόθεσης, όπως προκύπτει άλλωστε από τον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης. Επιπλέον, τα κριτήρια της σοβαρότητας και της διάρκειας της παράβασης που εισάγει η σχετική διάταξη του Νόμου παρέχουν ουσιαστικά τα απαραίτητα εχέγγυα για την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας.

Περαιτέρω, η Επιτροπή σημειώνει ότι κατά τη διαδικασία λήψης απόφασης επί της επιβολής διοικητικού προστίμου σε επιχειρήσεις για παραβάσεις των άρθρων 3 και/ή 6 του Νόμου, λαμβάνει υπόψη της και τυχόν ελαφρυντικούς παράγοντες.

Σοβαρότητα της παράβασης

Καταρχάς, η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να επισημάνει ότι σύμφωνα με τα άρθρα 24(1) και 42(1) του Νόμου, τα βασικά κριτήρια καθορισμού του ύψους του διοικητικού προστίμου είναι η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης. Ομοίως, και το άρθρο 23(3) του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 προνοεί ότι: «*Ο καθορισμός του ύψους του προστίμου γίνεται με βάση τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης.*».

Η Επιτροπή, στο πλαίσιο της εκτίμησης και αξιολόγησης της σοβαρότητας της παράβασης, λαμβάνει υπόψη της ιδίως το είδος της παράβασης, ενώ λαμβάνει παράλληλα υπόψη τις συνθήκες της κάθε υπόθεσης, κατά περίπτωση και το ειδικό

βάρος της συμμετοχής της κάθε επιχείρησης στην παράβαση, όπου υπάρχουν πλέον της μίας εμπλεκόμενες επιχειρήσεις.

Επιπλέον, η Επιτροπή, κατά την αξιολόγηση της σοβαρότητας της παράβασης, λαμβάνει υπόψη τον χαρακτήρα και τον αντίκτυπο που αυτή είχε ή/και συνεχίζει να έχει στην αγορά, τα αντανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή δυνατό να προκληθούν στην αγορά, δεδομένης και της οικονομικής δύναμης των επιχειρήσεων που παραβιάζουν τους κανόνες ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και την έκταση αυτής. Οπότε συνυπολογίζεται επίσης και το οποιοδήποτε οικονομικό ή άλλο όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι επιχειρήσεις.

Η Επιτροπή, αφού συνεκτίμησε όσα υποβλήθηκαν από τον ΘΟΚ και μελέτησε όλα τα πιο πάνω, καθώς και τη σχετική νομολογία, αποφάσισε ότι στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου από μέρος του ΘΟΚ, λόγω της καταχρηστικής εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας θέσης που κατέχει στη σχετική αγορά, ως αποτέλεσμα της διπλής του ιδιότητας ως αρμοδίου για την εφαρμογή του σχεδίου Θυμέλη και ως δραστηριοποιούμενου στην αγορά παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων στην Κυπριακή Δημοκρατία. Επαναλαμβάνεται ότι ο ΘΟΚ δεν απέδειξε ότι τυγχάνει εξαιρέσεως βάσει του Άρθρου 7 του Νόμου.

Πιο συγκεκριμένα, στην προκείμενη υπόθεση, η Επιτροπή έκρινε στη βάση των στοιχείων του διοικητικού φακέλου ότι ο ΘΟΚ δια της διπλής του ιδιότητας ως αρμοδίου για την παροχή/διανομή χορηγιών και ταυτόχρονα της δραστηριοποίησής του στη σχετική αγορά νοθεύει τον ανταγωνισμό, καταχρώντας τη δεσπόζουσα θέση του. Αυτό διότι είναι σε θέση ουσιαστικά να επιλέγει ο ίδιος το βαθμό της οικονομικής ισχύος των άμεσων ανταγωνιστών του στην αγορά χωρίς ο ίδιος να υφίσταται οποιονδήποτε ουσιαστικό έλεγχο για την ποιότητα των δικών του παραστάσεων. Η Επιτροπή σημείωσε ότι ενώ ο ΘΟΚ διαμοιράζει χορηγίες προς τα ελεύθερα θέατρα και σχήματα ανά παράσταση με βάση συγκεκριμένα αντικειμενικά και υποκειμενικά κριτήρια τα οποία προβλέπονται στο σχέδιο Θυμέλη, ο ίδιος λαμβάνει χρηματοδότηση χωρίς κάποιο αντίστοιχο έλεγχο. Μάλιστα, η χρηματοδότηση που λαμβάνει ο ΘΟΚ δεν είναι ανά παράσταση, αλλά, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της έρευνας, είναι για όλη τη λειτουργία του ΘΟΚ.⁴⁷

Η Επιτροπή σημείωσε ακόμα ότι η αρμοδιότητα του ΘΟΚ να διαμοιράζει χορηγίες στα ελεύθερα θέατρα του δίνει την περαιτέρω δυνατότητα να αποκτά πληροφόρηση για τους ανταγωνιστές του την οποία δεν θα είχε σε διαφορετική περίπτωση.

---

⁴⁷ Βλ άρθρο 10 ιδρυτικού Νόμου ΘΟΚ 71/90.

Συγκεκριμένα, ο ΘΟΚ εξετάζοντας τις αιτήσεις των ελεύθερων θεάτρων και σχημάτων στο πλαίσιο του σχεδίου Θυμέλη, ουσιαστικά λαμβάνει πληροφόρηση για τις θεατρικές παραστάσεις των άμεσων ανταγωνιστών του στη σχετική αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων, γνωρίζει τον ακριβή αριθμό παραστάσεων, τα κόστη, τους ηθοποιούς καθώς και συντελεστές των παραστάσεων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση και παγίωση της δεσπόζουσας θέσης του ΘΟΚ στη σχετική αγορά επί ζημία του ανταγωνισμού, εφόσον ο ΘΟΚ ελέγχει ουσιαστικά κατά απόλυτο τρόπο τη δυναμική των άμεσων ανταγωνιστών του και λαμβάνει ευαίσθητες πληροφορίες που αποτελούν τους παράγοντες ανταγωνισμού μεταξύ του ΘΟΚ και των άλλων θεάτρων.

Συνεπώς, η Επιτροπή σημείωσε ότι στην υπό εξέταση υπόθεση, ο ΘΟΚ πραγματοποιεί ουσιαστικά μεταφορά ισχύος από την «αγορά» διαχείρισης και παροχής οικονομικών επιχορηγήσεων προς τα ελεύθερα θέατρα και σχήματα, στην αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων.

Ως αποτέλεσμα τούτων, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι πλήττεται ο ανταγωνισμός στην αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων, καθώς ο ΘΟΚ παγώνει τη δεσπόζουσα θέση του χωρίς αυτό να είναι αποτέλεσμα μόνο της δραστηριοποίησής του στη σχετική αγορά σύμφωνα με τους όρους του ανταγωνισμού αλλά και διότι, ο ΘΟΚ είναι σε θέση να ορίζει την οικονομική ισχύ των ανταγωνιστών του, οι οποίοι εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις χορηγίες που αυτός διαμοιράζει, χωρίς ουσιαστικό έλεγχο και ως εκ τούτου αντί υγιούς ανταγωνισμού, τα υπόλοιπα ελεύθερα θέατρα συμπεριλαμβανομένου και του καταγγέλλοντα αντιμετωπίζουν ζημιές και θέματα βιωσιμότητας ως αποτέλεσμα της υπάρχουσας κατάστασης. Παράλληλα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της έρευνας, οι παραστάσεις του ΘΟΚ δεν λαμβάνουν οποιαδήποτε ανάλογη αξιολόγηση προκειμένου να λάβουν επιχορήγηση. Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να επαναλάβει ότι επί του συγκεκριμένου ζητήματος, ο καταγγελλόμενος ερωτήθηκε κατ' επανάληψη κατά την προφορική διαδικασία ενώπιον την Επιτροπής με ποιόν τρόπο αξιολογούνται οι δικές τους παραστάσεις χωρίς να δώσει οποιαδήποτε σχετική με το θέμα απάντηση κατά την προφορική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής ή να αποστείλει σχετικά οποιαδήποτε στοιχεία περί τούτου. Ως εκ τούτου, προκύπτει ξεκάθαρα ότι οι παραστάσεις του ΘΟΚ δεν αξιολογούνται καθ' οιοδήποτε τρόπο προκειμένου να λάβουν επιχορήγηση σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει με τα ελεύθερα θέατρα. [Η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής]

Η Επιτροπή κρίνει επίσης σκόπιμο να σημειώσει ότι όπως προκύπτει από τη συνδυαστική ανάγνωση των στοιχείων του διοικητικού φακέλου, ο ΘΟΚ επωφελείται

οικονομικά και/ή επιχειρηματικά από τη διαπιστωθείσα παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού και συγκεκριμένα λόγω της θεμελίωσης και/ή της ενίσχυσης της δεσπόζουσας θέσης του. Περαιτέρω, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η ισχύουσα κατάσταση πραγμάτων στο ζήτημα των κρατικών επιχορηγήσεων ευνοεί ουσιαστικά τον ΘΟΚ, ο οποίος λαμβάνει πολύ μεγαλύτερη χρηματοδότηση από τους ανταγωνιστές χωρίς ο ίδιος να υφίσταται ανάλογη αξιολόγηση.

Συνεπώς, από τα παραπάνω προκύπτει ότι συνεπεία της καταχρηστικής συμπεριφοράς του καταγγελλόμενου πλήττεται ο ανταγωνισμός στην αγορά παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων επί ζημία τόσο του καταγγέλλοντα και των λοιπών δραστηριοποιούμενων στην εν λόγω αγορά όσο και εν τέλει των καταναλωτών, οι πλήττονται από τη στρέβλωση του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά.

Είναι προφανές ότι η διαπιστωθείσα καταχρηστική συμπεριφορά του ΘΟΚ πλήττει τον καταγγέλλοντα και τους λοιπούς δραστηριοποιούμενους καθώς ελέγχει ουσιαστικά την οικονομική τους ισχύ. Κατ' επέκταση, η εν λόγω διαπιστωθείσα καταχρηστική συμπεριφορά του ΘΟΚ πλήττει τον ανταγωνισμό εν γένει και εν τέλει τους καταναλωτές, εφόσον η παγίωση και/ή η ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσης του ΘΟΚ δεν επιτρέπει στο καταναλωτικό κοινό της Κυπριακής Δημοκρατίας να έχει ευρεία επιλογή θεάτρων ή σχημάτων τα οποία να μπορούν να ανταγωνίζονται τον ΘΟΚ επί ίσοις όροις, προς όφελός τους. Ήτοι, η καταχρηστική συμπεριφορά του ΘΟΚ κατατείνει προς τον περιορισμό ισοδύναμων επιλογών των καταναλωτών καθώς, όπως διαφαίνεται από τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου, οι ανταγωνιστές του ΘΟΚ δεν έχουν τη δυνατότητα να τον ανταγωνιστούν επί ίσοις όροις.

Συνεκτιμώντας τους πιο πάνω παράγοντες, η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαπιστωθείσα παράβαση είναι σοβαρή καθώς ο αντίκτυπός εν προκειμένω είναι μεγάλης έκτασης καθώς πλήττει εν γένει τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων, τον καταγγέλλοντα και τους λοιπούς δραστηριοποιούμενους στην εν λόγω αγορά καθώς επίσης σε τελική ανάλυση και τους καταναλωτές, ήτοι το θεατρόφιλο κοινό της Κύπρου.

Διάρκεια της Παράβασης

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η διάρκεια της παράβασης είναι ένας παράγοντας που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον υπολογισμό του κατάλληλου ύψους του διοικητικού προστίμου, καθότι οι επιπτώσεις της παράβασης στην αγορά συναρτώνται

με τη διάρκειά της. Επομένως, λαμβάνεται υπόψη το χρονικό διάστημα κατά το οποίο η αντανταγωνιστική συμπεριφορά έχει εκδηλωθεί.

Στην παρούσα υπόθεση, η Επιτροπή στη βάση των ενώπιον της στοιχείων έχει διαπιστώσει τα ακόλουθα:

Η παρούσα υπόθεση αφορά την καταγγελία που υπέβαλε το Θέατρο Ένα ισχυριζόμενο ότι ο ΘΟΚ εκμεταλλευόμενος τη δεσπόζουσα θέση που κατέχει, ελέγχει τα οικονομικά των θεάτρων, καθώς κρίνει και αποφασίζει το ύψος των χορηγιών στο κάθε θέατρο, ανεξαρτήτως κριτηρίων που καθορίζει η αγορά, αλλά με κριτήρια τα οποία θέτει μονομερώς και χωρίς έλεγχο και ότι τα πράγματα έγιναν ακόμη πιο δύσκολα με την εφαρμογή του σχεδίου Θυμέλη.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου, το πρώτο έτος εφαρμογής του σχεδίου Θυμέλη ήταν το 2015 και το εν λόγω σχέδιο συνεχίζει να είναι σε ισχύ μέχρι σήμερα με ορισμένες τροποποιήσεις. Συνεπώς, ο ΘΟΚ μέσω του εν λόγω σχεδίου συνεχίζει μέχρι σήμερα τη διαπιστωθείσα παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου, εκμεταλλευόμενος καταχρηστικά τη δεσπόζουσα θέση του. Αυτό διότι ο ΘΟΚ ουσιαστικά συνεχίζει μέχρι σήμερα να ορίζει την οικονομική ισχύ των ανταγωνιστών του, οι οποίοι εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις χορηγίες που αυτός διαμοιράζει καθώς επίσης, να λαμβάνει πληροφόρηση για τις παραγωγές των ανταγωνιστών του και εν τέλει να παγιώνει και/ή να ενισχύει τη θέση του στη σχετική αγορά της υπόθεσης. Υπογραμμίζεται ότι ο ΘΟΚ δεν έθεσε υπόψη της Επιτροπής οποιαδήποτε ουσιαστική τροποποίηση του Σχεδίου Θυμέλη που να αλλάζει τα συμπεράσματα της Επιτροπής σε σχέση με τη διαπιστωθείσα παράβαση, παρότι είχε τη σχετική ευκαιρία στις θέσεις του επί της πρόθεσης της Επιτροπής για επιβολή διοικητικού προστίμου, ούτε ανέφερε εάν τερμάτισε την παράβαση με οποιοδήποτε τρόπο. Συνεπώς, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι η διαπιστωθείσα παράβαση συνεχίζει να υφίσταται από το 2015.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η διαπιστωθείσα παράβαση άρχισε το 2015, πρώτο έτος εφαρμογής του σχεδίου Θυμέλη και είναι συνεχιζόμενη μέχρι σήμερα, χωρίς οποιαδήποτε διακοπή.

Ελαφρυντικές περιστάσεις

Η Επιτροπή καταλήγει στην επιβολή προστίμου αφού συνεκτιμήσει τις ελαφρυντικές περιστάσεις και συνεπώς συνεκτιμώντας όλα τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιον της κατά την εξέταση του ύψους του προστίμου.

Ο ΘΟΚ με τις γραπτές του παραστάσεις επί της πρόθεσης της Επιτροπής να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο ημερομηνίας 14/02/2019, ανέφερε λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι δεν θα πρέπει να του επιβληθεί διοικητικό πρόστιμο από την Επιτροπή, οι οποίοι καταγράφονται συνοπτικά κατωτέρω:

- Ο ΘΟΚ είναι επιφορτισμένος από τον νόμο να ασκεί αρμοδιότητες τόσο παραγωγής παραστάσεων όσο και να επιχορηγεί τα ιδιωτικά θέατρα για την προαγωγή και ανάπτυξη του θεάτρου γενικά στην Κύπρο, κάτι το οποίο δεν αμφισβητεί ούτε η Επιτροπή.
- Ο ΘΟΚ επιχορηγεί και παρέχει πολλές άλλες διευκολύνσεις στο ιδιωτικό θέατρο με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξή του και ουδέποτε ενήργησε ως ανταγωνιστής των ιδιωτικών θεάτρων.
- Ο ΘΟΚ επιχορηγούσε τα ιδιωτικά θέατρα από το 1979 μέχρι σήμερα χωρίς να τεθεί ποτέ θέμα παραβίασης των κανόνων ανταγωνισμού μέχρι την παρούσα καταγγελία επειδή μειώθηκε η χορηγία που του δινόταν μέχρι τότε. Σημείωσε επίσης, μεταξύ άλλων ότι δεν είχε ποτέ πρόθεση παραβίασης των κανόνων ανταγωνισμού. Δεν επέδειξε ποτέ αμέλεια ή παρέλειψε να λάβει εύλογη επιμέλεια για να διαπιστώσει μη συμμόρφωσή του με τους κανόνες του ανταγωνισμού.
- Η αλλαγή του συστήματος επιχορηγήσεων του ιδιωτικού θεάτρου το 2015, ήταν αποτέλεσμα μεταξύ άλλων παρατηρήσεων άλλων θεσμών του κράτους και ειδικότερα του Γενικού Ελεγκτή και της Βουλής των Αντιπροσώπων, με τις οποίες ο ΘΟΚ προσπάθησε να συμμορφωθεί.
- Με την αλλαγή του συστήματος και την υιοθέτηση του ΘΥΜΕΛΗ όχι μόνο δεν έχει πληγεί ο ανταγωνισμός αλλά αντίθετα έχει αυξηθεί εφόσον επιχορηγούνται πλέον περισσότερα θέατρα και σχήματα και αυξήθηκαν οι παραγωγές.
- Σύμφωνα με τον ΘΟΚ, μέσα από την υιοθέτηση του ΘΥΜΕΛΗ, ο ΘΟΚ έχει εκπληρώσει πιο αποτελεσματικά την αποστολή του σε σχέση με την ανάπτυξη του θεάτρου, και ποιοτικά, παραθέτοντας μία σειρά από λόγους.
- Ο ΘΟΚ δεν επωφελείται με οποιονδήποτε τρόπο, οικονομικά ή επιχειρηματικά από την ισχυριζόμενη παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού. Ο ΘΟΚ δεν αναλαμβάνει πλήρως τους οικονομικούς κινδύνους από τη δράση του, αφού βασίζεται σχεδόν πλήρως στην κρατική χορηγία ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, η οποία δεν επηρεάζει τη χορηγία που δίνεται στα ιδιωτικά θέατρα.

- Ο ΘΟΚ συνεργάστηκε πλήρως με την Επιτροπή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, υπέβαλε όλα τα ζητηθέντα από αυτή στοιχεία και προέβη σε όλες τις απαραίτητες παραστάσεις για να εξηγήσει και υποστηρίξει τις θέσεις του προς υποβοήθηση του έργου της Επιτροπής.
- Ο ΘΟΚ σημείωσε επίσης ότι εκ των πραγμάτων η επιβολή διοικητικού προστίμου στον ΘΟΚ δεν θα μπορούσε να έχει αποτρεπτικό χαρακτήρα για άλλες επιχειρήσεις, αφού είναι παραδεκτό ότι μόνο ο ΘΟΚ παραχωρεί τις εν λόγω χορηγίες, στο πλαίσιο της άσκησης προνομίου δημόσιας εξουσίας.
- Σύμφωνα με τον ΘΟΚ σε περίπτωση που η Επιτροπή αποφασίσει να ασκήσει τη διακριτική της ευχέρεια και να επιβάλει διοικητικό πρόστιμο στον ΘΟΚ, παρά το γεγονός ότι σύμφωνα με τον ΘΟΚ, όπως ανέφερε και κατά την ακρόαση της υπόθεσης ότι δεν θα πρέπει να του επιβληθεί πρόστιμο καθότι είναι το δημόσιο που θα επιβαρυνθεί, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο ΘΟΚ δεν είναι κερδοφόρα επιχείρηση ούτε και έχει αυστηρά ομιλούντες κύκλο εργασιών, δεδομένου ότι τα έσοδα που έχει από τις παραστάσεις του συνυπολογίζονται στη χορηγία που του παραχωρεί το κράτος για την εκπλήρωση των εκ του Νόμου αρμοδιοτήτων του. Ο κύκλος εργασιών του ΘΟΚ, υπό την έννοια των εσόδων του από τις παραστάσεις του για το 2018 ήταν μόνο €{...}.
- Συνεπώς σύμφωνα με τον ΘΟΚ, δεν έχουν παραβιαστεί οι κανόνες του ανταγωνισμού και υπό το φως των περιστάσεων της συγκεκριμένης υπόθεσης και της σχετική νομοθεσίας, η Επιτροπή δεν θα πρέπει να του επιβάλει διοικητικό πρόστιμο.

Αναφορικά με τις ως άνω θέσεις του ΘΟΚ η Επιτροπή σημειώνει καταρχάς ότι δεν διαφωνεί με τις αναφορές του ΘΟΚ ότι είναι επιφορτισμένος από τον Νόμο να προβαίνει στην παραγωγή παραστάσεων αλλά και να προωθεί την προαγωγή και ανάπτυξη του θεάτρου γενικά στην Κύπρο. Παρά ταύτα, η Επιτροπή επισημαίνει ότι διαφωνεί με τον ισχυρισμό του ΘΟΚ ότι ουδέποτε ενήργησε ως ανταγωνιστής των ιδιωτικών θεάτρων. Όπως έχει ήδη επεξηγηθεί και αναλυθεί, ο ΘΟΚ και τα ιδιωτικά θέατρα και σχήματα δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά, ήτοι την αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων και ως εκ τούτου είναι εκ των πραγμάτων ανταγωνιστές.

Επιπλέον, το γεγονός ότι, όπως ισχυρίζεται ο ΘΟΚ μεταξύ άλλων, επιχορηγούσε τα ιδιωτικά θέατρα από το 1979 μέχρι σήμερα χωρίς να τεθεί ποτέ θέμα παραβίασης των

κανόνων ανταγωνισμού μέχρι την παρούσα καταγγελία, αλλά και ότι η αλλαγή του συστήματος επιχορηγήσεων του ιδιωτικού θεάτρου το 2015, ήταν αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, παρατηρήσεων άλλων θεσμών του κράτους, σημειώνεται από την Επιτροπή αλλά σε καμία περίπτωση δεν δύναται να ανατρέψει τα συμπεράσματα της Επιτροπής περί παράβασης του άρθρου 6(1) του Νόμου από μέρος του ΘΟΚ.

Επίσης, σε σχέση με τη θέση του ΘΟΚ ότι με την αλλαγή του συστήματος και την υιοθέτηση του ΘΥΜΕΛΗ όχι μόνο δεν έχει πληγεί ο ανταγωνισμός αλλά αντίθετα έχει αυξηθεί εφόσον επιχορηγούνται πλέον περισσότερα θέατρα και σχήματα και αυξήθηκαν οι παραγωγές, η Επιτροπή σημειώνει ότι ο ΘΟΚ παρέλειψε να αναφέρει ότι η εν λόγω αύξηση του ανταγωνισμού αφορά μόνο τα ελεύθερα θέατρα μεταξύ τους και όχι την ανταγωνιστική σχέση του ΘΟΚ με αυτά. Αντιθέτως, ο ΘΟΚ συνεχίζει να απολαμβάνει την ισχυρή οικονομική του θέση έναντι των ιδιωτικών θεάτρων και σχημάτων χωρίς ο ίδιος να υφίσταται αντίστοιχη αξιολόγηση ώστε να λαμβάνει τη χρηματοδότησή του από το κράτος.

Επιπλέον, η Επιτροπή σημειώνει παρενθετικά ότι λαμβάνει υπόψη της τυχόν αμέλεια των επιχειρήσεων ως ελαφρυντικό παράγοντα. Μάλιστα, είναι χαρακτηριστικό ότι σύμφωνα με την παράγραφο 29 των Κατευθυντήριων Γραμμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων⁴⁸, θεωρείται ελαφρυντική περίπτωση «όταν η επιχείρηση αποδεικνύει ότι η παράβαση διαπράχθηκε από αμέλεια.». Συνεπώς, το βάρος απόδειξης ότι η παράβαση διαπράχθηκε από αμέλεια είναι στην εκάστοτε ενδιαφερόμενη επιχείρηση.

Παρά ταύτα, η Επιτροπή σημειώνει σε κάθε περίπτωση, για σκοπούς πληρότητας ότι, όπως έχει ήδη αναλυθεί και παρατεθεί στο παρόν κείμενο της απόφασης, και συγκεκριμένα στο στάδιο εξέτασης της εφαρμογής του άρθρου 7 του Νόμου, ο ΘΟΚ δεν επέλεξε το λιγότερο επαχθές μέτρο, που θα μπορούσε να συνάδει με τις διατάξεις του Νόμου και ως εκ τούτου δεν εντάσσεται στις σχετικές εξαιρέσεις του άρθρου 7 του Νόμου. Συνεπώς, αυτό υποδηλώνει ότι ο ΘΟΚ είναι ουσιαστικά υπαίτιος για τη διαπιστωθείσα παράβαση και δεν μπορεί ως εκ τούτου να θεωρηθεί ότι δεν είχε άλλη επιλογή και/ή ότι λειτούργησε από αμέλεια και/ή ότι λειτουργούσε στο πλαίσιο του ιδρυτικού του Νόμου.

---

⁴⁸ Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 παράγραφος 2 σημείο α) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 (2006/C 210/02).

Εν συνεχεία, η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να σημειώσει ότι δεν συμφωνεί με τον ισχυρισμό του ΘΟΚ ότι δεν επωφελείται με οποιονδήποτε τρόπο, οικονομικά ή επιχειρηματικά από τη διαπιστωθείσα παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι όπως προκύπτει από τη συνδυαστική ανάγνωση των ενώπιον της Επιτροπής στοιχείων, ο ΘΟΚ επωφελείται οικονομικά και/ή επιχειρηματικά από τη διαπιστωθείσα παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού και συγκεκριμένα λόγω της θεμελίωσης και/ή της ενίσχυσης της δεσπόζουσας θέσης του. Περαιτέρω, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η ισχύουσα κατάσταση πραγμάτων στο ζήτημα των κρατικών επιχορηγήσεων ευνοεί ουσιαστικά τον ΘΟΚ, ο οποίος λαμβάνει πολύ μεγαλύτερη χρηματοδότηση από τους ανταγωνιστές χωρίς ο ίδιος να υφίσταται ανάλογη αξιολόγηση.

Περαιτέρω, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η ισχύουσα κατάσταση πραγμάτων στο ζήτημα των κρατικών επιχορηγήσεων ευνοεί ουσιαστικά τον ΘΟΚ ο οποίος λαμβάνει πολύ μεγαλύτερη χρηματοδότηση από τους ανταγωνιστές χωρίς ο ίδιος να υφίσταται ανάλογη αξιολόγηση. Παρά ταύτα, κατά την άποψη της Επιτροπής, το κατά πόσο ο ΘΟΚ επωφελείται από τη διαπιστωθείσα παράβαση δεν μπορεί να αποτελέσει ελαφρυντικό παράγοντα ως προς το ύψος του διοικητικού προστίμου.⁴⁹ Συγκεκριμένα, πρέπει να τονιστεί ότι κατά τη νομολογία, το γεγονός ότι μία επιχείρηση δεν αποκόμισε κανένα όφελος από την παράβαση, δεν μπορεί να εμποδίσει την επιβολή προστίμου, διότι διαφορετικά το πρόστιμο δεν θα είχε αποτρεπτικό χαρακτήρα.

Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να σημειώσει αναφορικά με τη θέση του ΘΟΚ ότι συνεργάστηκε με την Επιτροπή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διερεύνησης της υπόθεσης, ότι η συνεργασία συνεκτιμάται ως ελαφρυντική μόνο εάν η συμπεριφορά της επιχείρησης διευκόλυνε την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της παράβασης και ενδεχομένως τον τερματισμό της.⁵⁰ Στην παρούσα υπόθεση κάτι τέτοιο δεν συνέβη αφού ήταν συνεργασία ουσιαστικά στα πλαίσια των νομικών του υποχρεώσεων, οπότε κάτι τέτοιο δεν προσμετράται ως αυτοτελής ελαφρυντικός παράγοντας.

Αναφορικά με τον ισχυρισμό του ΘΟΚ ότι η επιβολή διοικητικού προστίμου δεν θα μπορούσε να έχει αποτρεπτικό χαρακτήρα για άλλες επιχειρήσεις αφού μόνο ο ΘΟΚ παραχωρεί τις εν λόγω χορηγίες, η Επιτροπή σημειώνει καταρχάς ότι πρέπει να ληφθεί

---

⁴⁹ Βλ. σχετικά και παρ. 29 επ., Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 παράγραφος 2 σημείο α) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 (2006/C 210/02).

⁵⁰ Βλ. απόφαση ΔΕΕ της 16ης Νοεμβρίου 2000, Case C-297/98 P SCA Holding Ltd v Commission of the European Communities.

υπόψη ο στόχος της Επιτροπής για την εν γένει αποθάρρυνση των παραβάσεων του Νόμου. Περαιτέρω, η Επιτροπή τονίζει ότι στην παρούσα υπόθεση υφίσταται η αναγκαιότητα να προληφθεί τυχόν επανάληψη των παραβάσεων από μέρος του ΘΟΚ στο μέλλον. Επίσης, η Επιτροπή έχει την πρόθεση να αποθαρρύνει γενικότερα επιχειρήσεις από το να προβούν σε αντίστοιχες και/ή ανάλογες καταχρηστικές πρακτικές στις αγορές όπου δραστηριοποιούνται. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορεί να κάνει αποδεκτό τον εν λόγω ισχυρισμό του ΘΟΚ.

Επίσης, η Επιτροπή σημειώνει ότι τα διοικητικά πρόστιμα που επιβάλλει αποδίδονται στο δημόσιο και ως εκ τούτου δεν θα επιβαρυνθεί το δημόσιο όπως εσφαλμένα ισχυρίστηκε ο ΘΟΚ. Περαιτέρω, η Επιτροπή σημειώνει ότι δεν αφορά την παρούσα διαδικασία το κατά πόσο ο ΘΟΚ είναι κερδοφόρα επιχείρηση καθώς, σύμφωνα με το άρθρο 24(α)(i) του Νόμου, η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλλει διοικητικά πρόστιμα ανερχόμενα, ανάλογα με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης, μέχρι το 10% του κύκλου εργασιών της επιχείρησης.

Τέλος, αναφορικά με τον ισχυρισμό του ΘΟΚ ότι δεν έχουν παραβιαστεί οι κανόνες του ανταγωνισμού και υπό το φως των περιστάσεων της συγκεκριμένης υπόθεσης και της σχετική νομοθεσίας, η Επιτροπή δεν θα πρέπει να του επιβάλλει διοικητικό πρόστιμο, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι στην προκείμενη υπόθεση έχει στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου από μέρος του ΘΟΚ, λόγω καταχρηστικής εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας του θέσης.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της τον εξής ελαφρυντικό παράγοντα:

Είναι η πρώτη φορά που εκδίδεται από την Επιτροπή απόφαση εναντίον του ΘΟΚ για παράβαση του Νόμου.

Παρόλα αυτά, η Επιτροπή δεν μπορεί να παραγνωρίσει το γεγονός ότι η παράβαση είναι συνεχιζόμενη και δεν έχει παύσει, ακόμα και μετά την υποβολή της καταγγελίας στην Επιτροπή.

Τούτων δοθέντων, η Επιτροπή ασκώντας τη διακριτική της ευχέρεια προχώρησε στην αξιολόγηση όλων των δεδομένων και στοιχείων του διοικητικού φακέλου, τα οποία και συνεκτίμησε μαζί με όλους τους άλλους παράγοντες που αναφέρθηκαν πιο πάνω και κατέληξε ως ακολούθως:

ΔΙΑΤΑΚΤΙΚΟ

Η Επιτροπή συνεκτιμώντας όλους τους πιο πάνω λόγους, ως αυτοί έχουν αναλυθεί στο αιτιολογημένο σκεπτικό της απόφασης και λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τη σοβαρότητα της διαπιστωθείσας παράβασης, τη διάρκεια της παράβασης καθώς και τις ελαφρυντικές περιστάσεις, ομόφωνα αποφασίζει ότι:

1. Στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου από μέρους του ΘΟΚ, καθώς προέβη σε καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης του στη σχετική αγορά ως αποτέλεσμα της διττής του ιδιότητας ως αρμοδίου για την εφαρμογή του σχεδίου Θυμέλη και ως δραστηριοποιούμενου στην αγορά παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων στην Κυπριακή Δημοκρατία και ότι δεν απέδειξε ότι τυγχάνει εξαιρέσεως βάσει του Άρθρου 7 του Νόμου.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι στο πλαίσιο του Νόμου και δη του άρθρου 24(α)(i) του Νόμου προβλέπεται ως βάση υπολογισμού του διοικητικού προστίμου, που θα επιβληθεί σε κάθε επιχείρηση ο κύκλος εργασιών της που έλαβε χώρα κατά το αμέσως προηγούμενο της απόφασης έτος.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι το διοικητικό πρόστιμο που δύναται να επιβάλει σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 24(α)(i) του Νόμου είναι μέχρι το δέκα τοις εκατόν του κύκλου εργασιών της επιχείρησης.

Η Επιτροπή έλαβε στις 29/7/2019 από τον ΘΟΚ τις προσωρινές Οικονομικές Καταστάσεις του ΘΟΚ για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018 σύμφωνα με την απαίτηση της Επιτροπής. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η «*Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων και Συνολικών Εισοδημάτων*» των εν λόγω Οικονομικών Καταστάσεων παρουσιάζει ορθά την κρατική χορηγία ύψους €{...} (€{...} για το 2017) ως μέρος των εσόδων μαζί με τα έσοδα από εργασίες ύψους €{...} (€{...} για το 2017) και την Απομείωση Κρατικής χορηγίας για κτίριο ΘΟΚ ύψους €{...} (€{...} για το 2017). Η Επιτροπή θεωρεί ότι το σύνολο των πιο πάνω εσόδων ύψους €{...} (€{...} για το 2017) συνιστά το ολικό έσοδο του ΘΟΚ και ως εκ τούτου βάση για επιβολή προστίμου.

Η Επιτροπή τονίζει ότι η αναγνώριση της Κρατικής Χορηγίας ως έσοδο για τον ΘΟΚ σχετίζεται άμεσα με τις θεμελιώδεις λογιστικές αρχές (fundamental accounting concepts) μια εκ των οποίων είναι η «*αρχή της συσχέτισης εσόδων-εξόδων*» (matching concept). Η αρχή αυτή διέπει την αναγνώριση του ποσού και του χρόνου πραγματοποίησης των αντίστοιχων εξόδων, τα οποία θα συσχετιστούν με τα έσοδα, για να προσδιοριστεί το καθαρό οικονομικό αποτέλεσμα της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Ο βασικός σκοπός είναι πρώτα ο καθορισμός των εσόδων και κατόπιν ο

συσχετισμός τους με τα ανάλογα έξοδα που έγιναν για τη δημιουργία αυτών των εσόδων. Άλλη αρχή είναι αυτή της «*συνέπειας των λογιστικών μεθόδων*» (consistency concept) η οποία απαιτεί η οικονομική μονάδα να αντιμετωπίζει ίδιες ή συγκρίσιμες συναλλαγές με την ίδια μέθοδο και με τον ίδιο τρόπο, από οικονομική περίοδο σε οικονομική περίοδο. Η αρχή της συνέπειας βοηθάει στη συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων και ανιχνεύει τις τάσεις των οικονομικών γεγονότων με αυτό τον τρόπο αποφεύγοντας την αυθαίρετη μεταβολή των λογιστικών πληροφοριών.

Συνεπώς, με βάση τα παραπάνω, η Επιτροπή επισημαίνει ότι σύμφωνα με τις Προσωρινές Οικονομικές Καταστάσεις του καταγγελλόμενου, ο κύκλος εργασιών του για το οικονομικό έτος 2018, ανέρχεται στα {...} (€{...}).

Συνεπώς, η Επιτροπή ομόφωνα αποφασίζει όπως επιβάλει διοικητικό πρόστιμο στον ΘΟΚ ύψους τριακοσίων σαράντα δύο χιλιάδων διακοσίων εικοσιένα ευρώ και τριάντα πέντε σεντ του ευρώ (€342.221,35) ως ακολούθως:

2. Αναφορικά με τη διαπιστωθείσα παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου, σε σχέση με την εκ μέρους του ΘΟΚ καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης του στη σχετική αγορά ως αποτέλεσμα της διπλής του ιδιότητας ως αρμοδίου για την εφαρμογή του σχεδίου Θυμέλη και ως δραστηριοποιούμενου στην αγορά παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων στην Κυπριακή Δημοκρατία, η Επιτροπή αποφασίζει την επιβολή διοικητικού προστίμου που ανέρχεται στο {...} ({...}%) επί του κύκλου εργασιών του ΘΟΚ για το έτος που έληξε στις 31/12/2018, λόγω ότι η διαπιστωθείσα παράβαση είναι συνεχιζόμενη, ύψους τριακοσίων σαράντα δύο χιλιάδων, διακοσίων είκοσι ένα ευρώ και τριάντα πέντε λεπτά ευρώ (€342.221,35).

3. Η Επιτροπή καλεί τον ΘΟΚ όπως, εντός ενός (1) μηνός από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης καταβάλει σε αυτή το πιο πάνω χρηματικό πρόστιμο που ανέρχεται συνολικά σε τριακόσιες σαράντα δύο χιλιάδες, διακόσια είκοσι ένα ευρώ και τριάντα πέντε σεντ του ευρώ (€342.221,35).

4. Η Επιτροπή ομόφωνα υποχρεώνει τον ΘΟΚ να παύσει άμεσα τη διαπιστωθείσα παράβαση, ως το ως άνω σκεπτικό και να τον διατάξει να αποφύγει στο μέλλον την επανάληψη παρόμοιων πρακτικών.

Λουκία Χριστοδούλου

Πρόεδρος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού